

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Role, možnosti a rezervy veřejné správy v otázce ochrany zvířat v současné společnosti

Denisa Vojtěchová

Bakalářská práce

2020

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Denisa Vojtěchová**
Osobní číslo: **E17098**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Téma práce: **Role, možnosti a rezervy veřejné správy v otázce ochrany zvířat v současné společnosti**
Zadávající katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem bakalářské práce je analýza a hodnocení role a úlohy soudobé veřejné správy v otázce ochrany zvířat České republiky a dále analýza jejich možností i možných rezerv v moderní době, která přináší nové morální i ekonomické otázky v řadě méně tradičních oborů, např. právě v oblasti ochrany zvířat. Součástí práce bude i vlastní šetření autora.

Osnova:

- Veřejná správa.
- Právní úprava ochrany zvířat.
- Etika ochrany zvířat.
- Státní správa a samospráva v ochraně zvířat.
- Nestátní soukromá zařízení na ochranu zvířat.
- Vlastní šetření (městský útulek a nestátní soukromá zařízení, event.komparace).

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- CHAPOUTHIER, Georges. Zvířecí práva. Praha: Triton, 2013, 118 s. ISBN 978-80-7387-607-4.
LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Prostějov: Nakladatelství a vydavatelství Computer Media, 2017, 116 s. ISBN 978-80-7402-295-1
MÜLLEROVÁ, Hana, David ČERNÝ a Adam DOLEŽAL. Kapitoly o právech zvířat: „my a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva. Praha: Academia, 2016, 797 s. Právo – etika – společnost. ISBN 978-80-200-2601-9.
PRŮCHA, Petr. Veřejná správa a správní právo. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2014, 303 s. ISBN 978-80-86775-29-6.
REGAN, T. Animal rights, human wrongs: an introduction to moral philosophy. 1. vyd. USA: Rowman & Littlefield, 2003. 141 s. ISBN 0-7425-3354-9.
STEJSKAL, Vojtěch a Martin LESKOVJAN. Člověk a zvíře – v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, 118 s. ISBN 978-80-87146-33-0.

- Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Šárka Brychtová, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd
- Datum zadání bakalářské práce: **2. září 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

L.S.

doc. Ing. Romana Provazníková, Ph.D.
děkanka

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 2. září 2019

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 8. 7. 2020

Denisa Vojtěchová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat své vedoucí práce RNDr. Šárce Brychtové, Ph.D., která mi po celou dobu poskytovala informace, které byly nezbytné při zpracovávání a dokončení této bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat paní Bc. Klustové z odboru životního prostředí ve Dvoře Králové nad Labem a paní Ing. Kasperové z odboru životního prostředí v Trutnově. Dále panu Antonínovi z útulku ve Dvoře Králové nad Labem a paní Ing. Benešové z městského útulku v Trutnově. Tímto děkuji za spolupráci a poskytnutí informací potřebných k vytvoření praktické části této bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá ochranou zvířat v České republice. Hlavním cílem je analýza úlohy veřejné správy v problematice ochrany zvířat v současné době. Teoretická část pojednává o veřejné správě a její roli v oblasti ochrany zvířat. Věnuje se také formám nevládních institucí zakládaným za účelem ochrany zvířat a seznamuje s etickou a legislativní stránkou této problematiky. Analytická část je vypracována na základě informací získaných vlastním šetřením.

KLÍČOVÁ SLOVA

ochrana zvířat, veřejná správa, práva zvířat, etika ochrany zvířat, útulky pro zvířata

TITTLE

The role, possibilities and reserves of the public administration in the protection of animals in contemporary society.

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with the protection of animals in the Czech Republic. The main goal is to analyse the role of public administration in animal protection at present. The theoretical part deals with public administration and its role in the field of animal protection. It also deals with the forms of non-governmental institutions established for the protection of animals and introduces the ethical and legislative aspects of this issue. The analytical part is drawn up on the basis of information obtained by personal investigation.

KEYWORDS

animal protection, public administration, animal rights, animal protection ethics, animal shelters

OBSAH

ÚVOD.....	11
1 VEŘEJNÁ SPRÁVA.....	13
1.1 Státní správa.....	13
1.1.1 Orgány státní správy	14
1.2 Samospráva.....	16
1.2.1 Územní samospráva	16
1.2.2 Zájmová samospráva.....	18
2 PRÁVNÍ ÚPRAVA OCHRANY ZVÍŘAT	19
2.1 Vývoj právní úpravy o ochraně zvířat	19
2.1.1 Právní postavení zvířat v historii.....	19
2.1.2 Prvopočátky legislativy.....	20
2.1.3 Vývoj ochrany zvířat na území České republiky	20
2.2 Právní úprava ochrany zvířat České republiky v současné době.....	21
2.2.1 Zvíře jako právní pojem	21
2.2.2 Nejvýznamnější právní předpisy ochrany zvířat.....	22
2.2.3 Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání	23
3 ETIKA OCHRANY ZVÍŘAT	25
3.1 Vývoj vnímání zvířete člověkem	25
3.2 Morální status.....	26
3.3 Příklady moderní teorie.....	26
3.3.1 Teorie senzitivity – Peter Singer	27
3.3.2 Teorie úcty k životu – Albert Schweitzer.....	27
3.3.3 Teorie vnitřní hodnoty – Tom Regan.....	27
4 STÁTNÍ SPRÁVA A SAMOSPRÁVA V OCHRANĚ ZVÍŘAT.....	29
4.1 Ministerstvo zemědělství	29
4.1.1 Ústřední komise pro ochranu zvířat	30
4.1.2 Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely	30
4.2 Státní veterinární správa.....	30

4.3	Státní orgány příslušné ke schvalování projektů pokusů.....	31
4.4	Obce a obecní úřady obcí s rozšířenou působností	31
5	NESTÁTNÍ SOUKROMÁ ZAŘÍZENÍ NA OCHRANU ZVÍŘAT	32
5.1	Neziskové organizace	32
5.1.1	Spolek.....	32
5.1.2	Nadace a nadační fondy	33
5.1.3	Obecně prospěšné společnosti.....	33
5.1.4	Ústavy	33
5.2	Útulek jako předmět živnostenského podnikání	34
6	VLASTNÍ ŠETŘENÍ.....	35
6.1	Útulky v České republice.....	35
6.2	Městský útulek Trutnov	36
6.2.1	Finance	37
6.2.2	Legislativa.....	38
6.2.3	Veřejná správa.....	39
6.3	Město Trutnov	39
6.3.1	Legislativa.....	39
6.3.2	Veřejná správa.....	40
6.4	Psí útulek Nový Svět Dvůr Králové nad Labem.....	40
6.4.1	Finance	41
6.4.2	Legislativa.....	41
6.4.3	Veřejná správa.....	42
6.5	Město Dvůr Králové nad Labem	42
6.5.1	Legislativa.....	42
6.5.2	Veřejná správa.....	43
6.6	Komparace a shrnutí	43
6.6.1	Finance útulků.....	43
6.6.2	Legislativa.....	44
6.6.3	Veřejná správa.....	45

6.6.4	SW analýza a strategické kroky ke zlepšení současné situace	46
6.6.5	Závěrečné shrnutí vlastního šetření.....	48
ZÁVĚR		49
POUŽITÉ ZDROJE		51
SEZNAM PŘÍLOH		55

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Struktura a množství útulků v České republice k 15. 4. 2020	36
Tabulka č. 2: Seznam obcí využívajících služby městské policie Trutnov na základě veřejnoprávní smlouvy	37
Tabulka č. 3: Komparace vnímání legislativy vybranými subjekty a jimi shledávané rezervy v této oblasti	45
Tabulka č. 4: Komparace vnímání veřejné správy vybranými subjekty a jimi shledávané rezervy v této oblasti.....	46
Tabulka č. 5: SW analýza veřejné správy v problematice ochrany zvířat	47

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zaměřuje na problematiku ochrany zvířat, jež je v současné době velmi diskutované téma. **Cílem práce byla analýza současné úlohy veřejné správy v otázce ochrany zvířat, a to především v zájmovém chovu, a následně i vlastní šetření v oblasti sledované problematiky. Teoretická část analyzuje základní východiska v této problematice. Praktická část práce provádí komparaci názorů vybraných subjektů na soudobou úlohu veřejné správy v problematice ochrany zvířat se zaměřením na oblast financí, legislativy a její angažovanosti. Na základě provedeného šetření dále stanovuje silné a slabé stránky spolu se strategickými kroky, které by přispěly k vylepšení současné situace.**

Teoretická část se v první kapitole zaměřuje na veřejnou správu. Práce zde vysvětluje pojem „veřejná správa“, uvádí její základní funkce a členění. Dále blíže popisuje orgány státní správy a jejich základní pravomoci a funkce. Nachází se zde i výklad o územní a zájmové samosprávě.

Druhá kapitola bakalářské práce seznamuje s legislativou v oblasti ochrany zvířat. Začátek kapitoly blíže popisuje historický vývoj legislativní úpravy ve světě i v České republice. Dále vypisuje základní vnitrostátní předpisy dané problematiky a zabývá se podrobnějším rozebráním zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Následující část práce se věnuje filozofickému pohledu na zvíře. Zde práce pojednává o pojmu „morální status zvířete“ a popisuje vývoj vztahu člověka ke zvířeti. Na konci této kapitoly jsou stručně popsány tři moderní filozofické teorie zabývající se touto problematikou.

Čtvrtá kapitola obsahuje výčet orgánů státní správy a samosprávy, jež hrají roli v problematice ochrany zvířat a jejich hlavní činnosti.

Poslední kapitola teoretické části této práce se zabývá soukromými organizacemi zakládanými za účelem ochrany zvířat. Je pojata jako výčet nejčastějších forem, jakými se tyto organizace zakládají a seznámení se s jejich fungováním.

V analytické části se nacházejí stručné informace o současném množství a struktuře útulků v České republice. Klíčovou částí jsou pak zpracované informace od soukromého a městského útulku a dvou měst, na jejichž území se útulky nacházejí. Získávané informace byly zaměřeny na současnou legislativní úpravu ochrany zvířat a roli veřejné správy v této

problematicke. Útulky byly dále dotazovány na základní informace o jejich fungování a na oblast financí. Na základě těchto informací byla provedena komparace jejich názorů a byly zjištěny silné a slabé stránky veřejné správy v problematice ochrany zvířat spolu s možnostmi, jak dosáhnout zlepšení.

1 VEŘEJNÁ SPRÁVA

Definovat veřejnou správu lze mnoha způsoby a dá se na ni pohlížet z mnoha hledisek. Nejčastější pohled na veřejnou správu je, že je vnímána jako určitá cílená činnost. To je pohled z funkčního hlediska. V tomto případě je nutné uvědomit si rozdíl mezi pojmem „veřejná správa“ a „správa“. Pojem „správa“ vyjadřuje činnost vedoucí k určitému cíli. Buď k cíli veřejnému nebo soukromému. Proto z tohoto hlediska se veřejná správa vnímá jako činnost vedoucí k dosažení určitých veřejných cílů. Jedná se tedy o správu věcí veřejných vykonávanou orgány veřejné správy. Na to navazuje vnímání veřejné správy z institucionálního hlediska. V tomto případě je možné si pod pojmem „veřejná správa“ představit soustavu jejích orgánů. [15] [24]

Pokud zahrneme funkční i institucionální pojetí, dalo by se veřejnou správu definovat takto: *„Veřejná správa se vžila jako souhrn správních činností a úřadů, které realizují veřejnou politiku a působí ve veřejném zájmu, a to na úrovni ústřední, regionální i místní.“* [15, s. 14]

Funkce veřejné správy lze podle Průchy dělit do dvou skupin. [24]

- **Obecné funkce** – úlohy, jež veřejná správa plní jako komplex. Patří sem především funkce ochranná a organizační. Organizační úloha veřejné správy vyjadřuje zajišťování věci státu, institucí a občanů. Ochranná úloha představuje to, že veřejná správa má zajistit ochranu státu, a to vnější i vnitřní.
- **Dílčí funkce** – jejich prostřednictvím se uskutečňují funkce obecné. Jsou konkrétnější. Mohou to být činnosti jednoho určitého orgánu veřejné správy. Řadíme mezi ně například funkci kontrolní, plánovací nebo ovlivňovací.

Lochmannová ve své knize za základní funkce uvádí [15]:

- **ochranná funkce** – viz. dělení funkcí dle Průchy;
- **organizační funkce** – viz. dělení funkcí dle Průchy;
- **mocenská funkce** – veřejná správa má pravomoc přikazovat, donucovat a zakazovat a díky tomu usměrňovat chování společnosti požadovaným směrem;
- **regulační funkce** – úloha veřejné správy vést dohled nad fungováním demokracie ve státě;
- **funkce služeb veřejnosti** – poskytování činností, které jsou ve veřejném zájmu.

1.1 Státní správa

Státní správa je uskutečňování činností veřejné správy státem. Je to dominantní díl veřejné správy, ať už je vykonávána přímo nebo nepřímo. Pokud budeme hovořit o přímém

výkonu veřejné správy, jedná se o uskutečňování jejích činností státními orgány. Nepřímý výkon veřejné správy znamená, že stát deleguje vybrané činnosti na nestátní subjekty. Hovoříme pak o tzv. přenesené působnosti, která je typická pro smíšený model veřejné správy, jež se využívá i v České republice.

1.1.1 Orgány státní správy

Orgány státní správy je možné rozdělit na dva typy. Ústřední orgány státní správy a územní dekoncentrované orgány státní správy. Rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že územně dekoncentrované orgány státní správy působí na území určitého okresního či krajského obvodu.

Ústřední orgány státní správy

Mezi ústřední orgány státní správy patří vláda jakožto orgán se všeobecnou působností. Dále to jsou orgány se specializovanou působností, mezi něž patří ministerstva a ostatní ústřední orgány státní správy.

1. **Vláda** – je vrcholným orgánem moci výkonné ve státě. Skládá se z předsedy, místopředsedů a ministrů dílčích ministerstev. Její primární činností je uskutečňovat rozhodnutí parlamentu, a to prostřednictvím ostatních ústředních orgánů státní správy, jejichž činnost kontroluje, řídí a harmonizuje. Dále má také pravomoc vydávat nařízení vlády, podávat návrhy zákonů aj. [15]
2. **Ministerstva** – jedná se o ústřední orgán státní správy se specializovanou působností, na jehož vrcholu stojí člen vlády neboli ministr. Ministerstva můžeme dělit na ty, která se zaměřují na specializované odvětví (Ministerstvo školství) a na ministerstva, jejichž zaměření zahrnuje několik resortů (Ministerstvo financí). Mezi jejich činnosti patří například podílení se na přípravě zákonů a na přípravě nařízení vlády nebo chystání podkladů pro jednání vlády. Mezi jejich pravomoci patří vydávání vyhlášek, a to na základě zmocnění zákonem. Dále v rámci svých kompetencí mohou vydávat směrnice a jiné vnitřní předpisy. [15] [24]

Ministerstva České republiky dle kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „kompetenční zákon“) jsou [6]:

- Ministerstvo pro místní rozvoj;
- Ministerstvo životního prostředí;
- Ministerstvo práce a sociálních věcí;

- Ministerstvo vnitra;
- Ministerstvo zahraničních věcí;
- Ministerstvo obrany;
- Ministerstvo průmyslu a obchodu;
- Ministerstvo zdravotnictví;
- Ministerstvo spravedlnosti;
- Ministerstvo financí;
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy;
- Ministerstvo dopravy;
- Ministerstvo zemědělství;
- Ministerstvo kultury.

3. **Ostatní ústřední orgány státní správy** – stejně jako ministerstva jsou ústředními orgány státní správy, ale na rozdíl od nich v jejich čele nestojí příslušník vlády. Stojí tam vedoucí jmenován vládou či v některých případech prezidentem. Jsou to orgány zřizované i rušené zvláštním zákonem, který vždy vytyčuje jejich aktivity. [15]

Ostatní ústřední orgány státní správy České republiky dle kompetenčního zákona jsou [6]:

- Český statistický úřad;
- Český úřad zeměměřický a katastrální;
- Český báňský úřad;
- Úřad průmyslového vlastnictví;
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže;
- Správa státních hmotných rezerv;
- Státní úřad pro jadernou bezpečnost;
- Národní bezpečnostní úřad;
- Energetický regulační úřad;
- Úřad vlády České republiky;
- Český telekomunikační úřad;
- Úřad pro ochranu osobních údajů;
- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání;
- Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí;
- Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře;

- Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost;
- Národní sportovní agentura.

Územně dekoncentrované orgány státní správy

Jsou to tzv. detašovaná pracoviště ústředních orgánů státní správy, jejichž specializace vychází z toho, kým jsou zřizovány. Zakládají se v případech, kdy není možné, aby tuto činnost vykonávaly krajské či obecní úřady a zároveň není možné, aby ji vykonávaly ústřední orgány (je potřebná přístupnost pro občany). Mezi dekoncentrované orgány státní správy patří například finanční úřady či veřejné sbory jako Policie ČR, Hasičské sbory ad. [24] [22]

1.2 Samospráva

Stejně jako u státní správy se jedná o výkon veřejné správy. Hlavní rozdíl mezi státní správou a samosprávou je v tom, že samospráva je veřejná správa vykonávána poměrně samostatně, a to jinými veřejnoprávními orgány mimo stát. Se státem však blízkce souvisí. K výkonu veřejné správy ji totiž pověřují zákony a zákony vytváří stát. Do rozhodnutí však stát za normálních okolností zasahovat nesmí. Je to možné pouze, pokud se jedná o rozhodnutí, jež je nějakým způsobem v rozporu se zákonem a je tak nutné ho ochránit. I samotné zasažení do rozhodnutí samosprávy se upravuje zákonem. Proto je samospráva relativně samostatná. Je založena na předpokladu spolupráce mezi státem a subjekty samosprávy a její idea je kompatibilní pouze s demokracií. Samospráva má jednak společné znaky se státní správou, ale také se správou soukromého charakteru. Soukromá správa je správa, jež má za cíl nějaké vlastní (soukromé) záležitosti. To samé lze říci i o samosprávě, která si též spravuje své osobní záležitosti. Na druhé straně se ale jedná o věci, jež mají veřejno-správní povahu, čímž se přibližuje charakteristikou ke správě státní. Samospráva se člení na dva typy: územní samosprávu a zájmovou samosprávu. [24] [22]

1.2.1 Územní samospráva

Hlavním rozdílem odlišujícím územní samosprávu od zájmové samosprávy je, že územní samospráva je zakotvena v zákoně č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava“). Územní samospráva, jak vyplývá z jejího názvu, souvisí s určitým prostorovým územím. Jednoduše definovat územní samosprávu lze jako „*prostorově ohraničený funkční celek s právem hospodařit a nakládat se svým majetkem a zcela samostatně rozhodovat o svých záležitostech.*“ [15, s. 31] Územní samospráva je důležitý subjekt při realizaci demokratického státu, jelikož dává občanům prostor podílet se v určitých mezích na

řízení státu. V České republice existuje tzv. dvouúrovňová územní samospráva, která se dělí na územní samosprávu na úrovni obcí a územní samosprávu na úrovni krajů. [15] [22]

Obec

Obec je základní územní samosprávný celek. Pro obec je typické, že má vymezené území, jež je trvale obydleno jejími občany. V rámci tohoto území vykonává určitou působnost tzn. že v rámci svého území si sama spravuje veřejné záležitosti. Její působnost a pravomoci jsou vymezené Ústavou a zákonem o obcích č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“), případně jinými zvláštními zákony. Ustanovení zákona o obcích říká, že *„pokud zvláštní zákon upravuje působnost obcí a nestanoví, že jde o přenesenou působnost obce, platí, že jde vždy o samostatnou působnost.“* [3] Obec má tak vytyčené záležitosti, o kterých může rozhodovat samostatně. V rozhodování by měla zastupovat občana a rozhodovat v jeho prospěch. Kromě samosprávné funkce může také vykonávat funkce v přenesené působnosti. Vykonává pak určité činnosti státní správy, které jsou orgány státní správy kontrolovány. [22] [1] [3]

Podle míry přenesené působnosti pak obce můžeme dělit na [20]:

- obce s matričním úřadem;
- obce se stavebním úřadem;
- obce se základní působností;
- obce s pověřeným obecním úřadem;
- obce s rozšířenou působností.

Obce se řadí z hlediska jejich území do obvodu vyššího územního samosprávného celku neboli kraje.

Kraj

Kraje jsou vyšší územní samosprávné celky. Stejně jako pro obce je i pro ně charakteristické vymezené území, které je trvale obydleno jeho občany a na němž má právo na určitou samostatnou působnost. Působnost a pravomoci kraje jsou upraveny především zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o krajích“), Ústavou a jinými zvláštními zákony. Zákon o krajích také obsahuje ustanovení, jež předpokládá, že pokud zvláštní zákon upravující působnost územně samosprávného celku nestanoví, že se jedná o přenesenou působnost, platí, že se jedná o působnost samostatnou. Kraje i obce jsou v oblasti samostatné působnosti nezávislé a kraj není nadřízený obci. Kraje

tak do samostatné působnosti obcí mohou zasahovat jen z důvodu ochrany zákona a jen způsobem a v mezích jež stanovuje zákon. Stejně tak krajům nesmí být nikým omezována samostatná působnost a zasahuje se do ní také pouze v případech, kdy je třeba chránit zákon. Kraje mají povinnost vykonávat přenesenou působnost, která je u nich rozsáhlejší než v případě obcí. Dohled nad přenesenou působností kraje provádí příslušné orgány státní správy. [22] [1] [4]

1.2.2 Zájmová samospráva

Jak už vyplývá z jejího názvu, samospráva sdružuje subjekty se stejným zájmem. Můžeme ji rozdělit na tři typy. Prvním typem zájmové samosprávy jsou profesní komory s povinným členstvím. Ty sdružují subjekty se stejnou profesí a charakteristické pro ně je, že mají povinné členství. Povinné členství se zavádí proto, protože je u těchto profesí velice důležité, aby byly vykonávány řádně. Příkladem profesní komory s povinným členstvím v České republice může být Komora veterinárních lékařů České republiky. Druhým typem zájmové samosprávy jsou komory s nepovinným členstvím. Patří do nich profesní komory, které nemají povinné členství, ale i sdružení subjektů, jež mají nějaký jiný společný zájem. Příkladem může být Český svaz ochránců přírody. Jako třetí odlišný typ zájmové samosprávy lze vnímat vysoké školy. U vysokých škol je samospráva stanovena zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů. [15] [14]

2 PRÁVNÍ ÚPRAVA OCHRANY ZVÍŘAT

Právní úprava v této oblasti nemá dlouhého trvání. Rozšíření právní úpravy ochrany zvířat v České republice se datuje okolo 50. let 20. století. První právní předpisy na ochranu zvířat se zde však začaly objevovat již v 50. letech 19. století. Prameny lze nelézt v různých oborech, například v právu životního prostředí či v právu zemědělském. [28]

Oblasti, kterými se tyto právní úpravy zabývají, lze podle Stejskala dělit do několika skupin [28]:

- podmínky nabývání zvířat do vlastnictví;
- pravidla nakládání se zájmovými či hospodářskými zvířaty;
- pravidla zajištění welfare zvířat;
- pravidla provádění pokusů na zvířatech;
- ochrana zvířat proti týrání;
- veterinární podmínky chovů a ochrana proti nemocem;
- pravidla šlechtění a plemenitby;
- pravidla obchodování s ohroženými druhy včetně zajištění jejich dobrých životních podmínek.

2.1 Vývoj právní úpravy o ochraně zvířat

V hluboké historii právo pro zvířata téměř vůbec neexistovalo. Pokud zvířatům nějaká práva náležela, tak ve velmi malé míře vzhledem k právům, které mají v dnešní době. Pokud byl vztah zvířete nějak upraven, nebylo to pomocí legislativy, ale jen na základě morálky či náboženství. Postupem času, jak se vyvíjelo myšlení člověka a jeho vztah ke zvířeti, se pomalu začalo vytvářet právo, jež v dnešní době zvířata chrání.

2.1.1 Právní postavení zvířat v historii

Pokud se podíváme na nejstarší pozůstatky legislativních úprav v historii, zavede nás to do období 21. – 14. století př. n. l. na Starověký přední východ. Mezi dokumenty patří například Zákoník vladaře z Urnamua z Uru, díky němuž víme, že již v této době existovala organizovaná péče o chovaná zvířata. Dále najdeme dokumenty, jež upravují náhrady škod způsobené na domácím zvířeti, odškodnění poranění člověka zvířetem či zvířete jiným zvířetem. Za první novověký zákon na ochranu zvířat je možné považovat zákon vydaný v Osmanské říši v roce 1502, který předepisoval správnou péči o pracovní zvířata v hlavním městě. Za zmínku také stojí zákon proti zapřahování zvířat do pluhu za ocas, který byl vydán

v roce 1635 v Irsku. Ten zakazoval jakékoliv vázání či zapřahování pracovních zvířat za ocas a označoval to, jako možná vůbec první zákon, výslovně za týrání zvířat. [16]

2.1.2 Prvopočátky legislativy

Počátky novodobé ochrany zvířat se nachází ve Velké Británii na přelomu 18. – 19. století. V té době přišla obecná vlna humanismu, která se časem přesunula i na oblast zvířat. S tím se začal zvyšovat i zájem lidí o to, aby byly zlepšeny podmínky jejich života. Začal se měnit pohled lidí na zvířata, což vedlo i k rozmachu knih, článků a jiných zpracování na téma vztahu člověka a zvířete. Tento „převrat“ v lidském myšlení začal vytvářet tlak na to, aby se prosadila práva zvířat, a to závazně v legislativě. Do této doby byla přijata pouze práva, která se týkala spíše ochrany vlastnictví zvířat než ochrany jejich života. Veškeré první pokusy o prosazení ochranné legislativy byly neúspěšné. Až ve 40. letech 19. století se podařilo prosadit širší rozsah ochrany zvířat proti týrání. Ochrana se tímto zákonem začala vztahovat na všechna zvířata a odpovědnost se již netýkala pouze vlastníka zvířete, ale i osoby, jež zvíře týrala. Byly také zakázány chovy zvířat za účelem zápasových aktivit i zápasy samotné. Tento zákon o ochraně zvířat prošel ještě několika úpravami. V roce 1911 byl přijat zákon o ochraně zvířat (The Protection of Animals Act 1911), který byl primárním pro právní úpravy ochrany zvířat až do přijetí nového zákona v roce 2006. Zákaz týrání zvířat v něm byl zformulován tak, aby se vztahoval na co nejvíce způsobů týrání a na co nejvíce druhů zvířat. Trestal nedostatečnou péči o zvíře, a to i ty osoby, jež se nepodílely na týrání zvířete přímo, ale nějakým způsobem toto chování umožnily. Zákon tímto způsobem fungoval 100 let, jelikož v období válek klesal zájem o řešení této problematiky. [16]

2.1.3 Vývoj ochrany zvířat na území České republiky

I přesto, že rozmach právní ochrany zvířat zde zachycujeme až v 50. letech 20. století, kroky k této fázi nacházíme již o něco dříve. Jednalo se o různé právní předpisy, které například regulovaly chov dobytka, řešily trestání za škodu způsobenou na zvířeti nebo pytláctví. Všechny tyto zákony však pohlížely na zvíře jako na předmět vlastnictví a nezabývaly se vlastní hodnotou zvířete. Za nejstarší právní normu na území České republiky, která se týkala ochrany zvířat proti týrání, můžeme považovat nařízení Říšského zákoníku z 15. února 1855. Ten říkal, že bude potrestán každý, kdo týrá zvíře veřejně a způsobem vyvolávající pohoršení. Vyzdvihnuto může být to, že nařízení se opět nevztahovalo pouze na vlastníky týraného zvířete a také to, že nařízení postihovalo i ty, u kterých toto chování bylo časté. Za nedostatky je pak považováno, že trest byl vázán na veřejný způsob vyvolávající pohoršení. Nebylo pak možné postihnout i třeba ty nejhrubší případy týrání. S tímto nařízením bylo vydáno množství

zemských právních předpisů k jeho provedení. Kvůli zastaralosti byla v 30. letech 20. století chystána nová legislativní úprava ochrany zvířat. Úprava měla být projednána v roce 1935. K projednání však nedošlo. Využita byla až v roce 1939 jako vládní nařízení Protektorátu Čechy a Morava o ochraně zvířat proti týrání. Nařízení zakazuje týrání, které vidí jako každé jednání, jež bez závažného důvodu způsobí zvířeti bolest či utrpení. Na této úpravě může být vyzdvihnuto především to, že nespecifikuje, na jaké zvíře se vztahuje, čímž se předpokládá, že se jedná o jakékoliv zvíře bez rozdílu. Dále tato úprava neshledává týrání pouze ve fyzické bolesti, ale také v duševním utrpením zvířete a týrání je možné se dopustit i opomenutím, např. zanedbáním péče jako je krmení či udržování zvířete v čistotě. S tímto nařízením souviselo velké množství prováděcích předpisů, které pak podrobněji konkretizovaly jednotlivé vyčtené popisy skutků týrání. V období Československé socialistické republiky byla problematika ochrany zvířat přesunuta do pozadí. Až do roku 1991 nebylo týrání zvířat považováno za trestný čin, ale za pouhý přestupek. Právě v roce 1991 došlo k novele trestního zákoníku z roku 1961 a týrání zvířat se 1. 1. 1992 oficiálně stalo trestným činem. [16] [2]

2.2 Právní úprava ochrany zvířat České republiky v současné době

Ochrana zvířat v České republice vyplývá z řady právních předpisů. Mimo zákonů a vyhlášek České republiky je také nutné plnit povinnosti vyplývající z mezinárodního a unijního práva. Právních předpisů, které nám nějakým způsobem ovlivňují ochranu zvířat, je velké množství a tato kapitola seznamuje především s vnitrostátním právem na ochranu zvířat.

2.2.1 Zvíře jako právní pojem

V zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník bylo do skončení jeho platnosti dne 31. 12. 2013 nahlíženo na zvíře jako na zvláštní druh movité věci tzn. že se na zvíře vztahovala většina vlastnických práv. Oblast ochrany zvířat byla upravena zvláštními zákony, jako například zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů nebo zákonem č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů. S účinností nového zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový občanský zákoník“) přišla zásadní změna právního pohledu na zvíře. Nový občanský zákoník definuje zvíře v § 494 takto: „*Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.*“ [9] Nově se tedy na zvíře z právního hlediska nepohlíží jako na věc, ale jako na smysly nadaného živého tvora, jak uvádí definice výše. [13] [9]

2.2.2 Nejvýznamnější právní předpisy ochrany zvířat

Níže je uveden přehled významných zákonů a vyhlášek České republiky, které se této problematice týkají.

zákony:

- zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon na ochranu zvířat proti týrání“);
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“);
- zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „veterinární zákon“);
- zákon č. 154/2000 Sb., plemenářský zákon, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů.

vyhlášky:

- vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat;
- vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 419/2012 Sb., o ochraně pokusných zvířat, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 21/2013 Sb., o stanovení podmínek při chovu psů a koček;
- vyhláška č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. [16] [27]

2.2.3 Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

Zákon na ochranu zvířat proti týrání je možné považovat za jeden z nejdůležitějších zákonů na ochranu zvířat v České republice. Zákon v sobě zahrnuje předpisy Rady Evropy a Evropského společenství a v jeho preambuli je stanoveno, že: „*zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zaslouhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.*“ [7]

Obecná ustanovení

Účel tohoto zákona je chránit zvířata před poškozováním jejich zdraví a před jejich bezdůvodným usmrcováním, ať už úmyslným nebo neúmyslným. Zákon zakazuje týrání zvířat, ale také propagaci jejich týrání, kdy zvířetem se pro účely tohoto zákona rozumí: „*každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo.*“ [7] Obecná část tohoto zákona tedy definuje základní používané pojmy a stanovuje, co je považováno za týrání a propagaci týrání zvířat. Dále řeší problematiku usmrcování zvířat, kdy uvádí zákonné důvody k usmrcení zvířete a upozorňuje na to, že nikdo nesmí usmrtit zvíře bezdůvodně. [7]

Zvířata se pro tento zákon dělí do čtyř kategorií dle účelu chovu [16]:

- hospodářská zvířata;
- pokusná zvířata;
- volně žijící zvířata;
- zvířata v lidské péči.

Ochrana zvířat při usmrcování, použití znečitlivění a ochrana zvířat při veřejných vystoupeních

Od § 5a se podrobněji řeší oblast usmrcování zvířat. Mimo společných ustanovení zde zákon stanovuje i požadavky a postupy při usmrcování zvířete. § 6 zakazuje opuštění zvířete s úmyslem se ho zbavit nebo ho vyhnat. Kdy se požaduje provedení znečitlivění konkretizuje § 7, který vymezuje dané zásahy a nutnou odbornou způsobilost. Zákon dále pojednává o ochraně zvířat při chovu, kdy chov psů a koček (pokud se jedná o chovná zvířata) je dále blíže upraven vyhláškou č. 21/2013 Sb., o stanovení podmínek při chovu psů a koček. § 8 pak pojednává o ochraně zvířat při veřejných vystoupeních. Prováděcími předpisy této části zákona jsou především vyhláška č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování a veterinární zákon. [7]

Ochrana zvířat při přepravě

Třetí část zákona se zaměřuje na ochranu zvířat při přepravě. Stanovuje odbornou způsobilost pro přepravu zvířat, způsobilost zvířat k přepravě, jak postupovat při přepravě a nároky na dopravní prostředky. Primární právní úpravou, od které je tato část odvozena, je Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě. Prováděcím předpisem je zde vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě. [7]

Ochrana hospodářských zvířat, zvířat v zájmových chovech a volně žijících zvířat

Ochrana hospodářských zvířat se upravuje v § 9 až § 12f. Právním předpisem spojeným s touto problematikou je Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely a veterinární zákon. V této části se tedy zákon zabývá povinnostmi chovatele, aby byly zajištěny příznivé životní podmínky zvířete. Obecně tak musí vyhovět jeho fyziologickým a etologickým potřebám. Prováděcím předpisem je vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat. § 13 se zabývá ochranou zvířat v zájmových chovech a toulavými a opuštěnými zvířaty. Základním předpisem je zde Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu. V této části zákona jsou také zmíněna zvířata vyžadující zvláštní péči, jejichž druhy stanovuje vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. Problematickou volně žijících zvířat, kterou zmiňuje § 14, se zabývá především zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Zákon zde vymezuje zakázané způsoby odchytu a usmrcování volně žijících zvířat nebo další zakázané činnosti s volně žijícími zvířaty, kde je zmíněna i drezúra, kterou obecně blíže upravuje vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat. [7]

Ochrana pokusných zvířat

Zde je prioritním právním předpisem Evropská dohoda o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely. Zákon zde řeší například podmínky péče o pokusná zvířata, stanovuje druhy, které se výslovně nesmějí používat na pokusy (např. ohrožená zvířata) nebo naopak zvířata určená k chovu pro pokusné účely. Provádí tím, jak postupovat při vypuštění pokusných zvířat do volné přírody, při jejich chovu či usmrcení. [7]

Orgány ochrany zvířat a přestupky v této oblasti

Šestá část zákona se věnuje orgánům veřejné správy, které hrají roli v problematice ochrany zvířat a které budou blíže popsány ve čtvrté kapitole. Poslední část se pak věnuje přestupkům, které vyplývají z tohoto zákona a kterých se může dopustit fyzická nebo právnická osoba.

3 ETIKA OCHRANY ZVÍŘAT

Pokud nejdříve definujeme pojem „etika“, jedná o filozofickou disciplínu, která se zabývá tím, jak by měl člověk jednat. Její název byl odvozen z řeckého slova „ethos“ neboli „mrav“. [10]

Etiku ochrany zvířat lze chápat jako filozofickou disciplínu, která se zabývá tím, jak bychom se my jako lidé měli chovat k ostatním živočichům. Tato etika bývá často označována za součást ekologické etiky, která zkoumá vztah člověka k životnímu prostředí. V etice ochrany zvířat je především problémem to, že v lidech je zafixován nadřazený postoj k živé i neživé přírodě. To, co v dnešní době považujeme za týrání a za zcela nepřijatelné, dříve bylo považováno za normální chování. Až když se někdo na tuto problematiku podíval z jiného pohledu a začal odporovat zatvrdelým postojům, došlo ke změně. Proto základním posláním etiky ochrany zvířat a etiky obecně je dívat se na věci z jiného úhlu. [12]

3.1 Vývoj vnímání zvířete člověkem

Pokud budeme zkoumat vztah člověka a zvířete již od pravěku, zjistíme, že pravěk byla jediná fáze dějin lidstva, kdy si byl člověk se zvířetem roven. Již z tohoto období má člověk určitým způsobem zafixováno, že pro přežití je nutné ovládnout okolní svět. Přelomem v tomto období můžeme nazývat dobu, kdy začalo docházet k domestikaci zvířat a člověk už tak nezískával potravu pouze lovem, ale naučil se také jinak využívat ostatní živé tvory k jeho přežití. [12]

Důležitou roli v historii vnímání zvířat hrálo náboženství, např. křesťanství. Dřívější křesťané viděli jako jedno z posláních Bible pečovat o svět. Postupem času se ale chápání změnilo a lidé tomu začali rozumět tak, že jsou nadřazení a okolní svět je tu proto, aby jim sloužil. Křesťanství se postupně vyvíjelo i za Římské říše a i zde nacházíme projevy nadřazenosti člověka nad zvířetem. Celé Římské impérium bylo vystavěno na válkách a takovou i neslo společenskou náladu. Příkladem toho mohou být gladiátorské zápasy s býky, tygry či lvy, a to pro zábavu občanů. Přesto už ve starověku byly osobnosti, které viděly zvíře jako něco víc než jen věc. Mezi ně patří například Pythagoras, Seneca či Ovidius. [12]

Ve středověku se stejně jako dříve zvířata považovala za podřízená člověku. Lidé si zvířata cenili, avšak jen pro jejich užitek. Tomáš Akvinský byl představitelem křesťanského myšlení, které v Evropě ve středověku vládlo. Ten viděl zvíře, stejně tak jako dříve Aristoteles, jako podřízenou věc, které má být nadřazený člověk, protože má vyšší míru vědomí. [16]

V 17. století probíhalo období racionality a mechaniky. V tomto období se na vše pohlíželo jako na stroj. I lidské tělo bylo přirovnáváno ke stroji, který byl však obdařen duší. S touto myšlenkou přišel matematik a filosof René Descartes a zvířata v této době byla vnímána jako stroje bez duše. S tímto pohledem na zvíře se začala zvyšovat krutost, která na zvířatech byla prováděna. Toto období je také možné považovat za prvopočátek provádění pokusů na zvířatech. V dnešní době bychom zacházení, ke kterému v této době docházelo, považovali za extrémní případ týrání zvířat. Přesto i v tomto období lze nalézt pozitivní postoj ke zvířatům. Zatím co strojový pohled na zvíře měla především západní civilizace, ve východní civilizaci měli protichůdné názory, což bylo opět dáno náboženstvím. Například tradiční islám vyzýval k pozitivnímu vztahu ke zvířeti a k jeho ochraně. [16] [11]

V 19. století došlo k velkému rozvoji průmyslové a zemědělské výroby. To způsobilo, že se zvířata začala chovat v masivním množství, v malých prostorách a nevhodných podmínkách. Došlo také k dalšímu rozvoji v provádění pokusů na zvířatech a v jejich šlechtění. Šlechtěním se lidé snažili vytvořit „efektivnější“ druhy zvířat pro jejich hospodaření. Zároveň se ale v této době začíná rozšiřovat jiný pohled na zvíře. Lidé si začínali uvědomovat, že zvíře trpí a jak trpělo v celé historii. Tato myšlenka se pomalu dostávala do podvědomí lidí. Za významné osobnosti, které prosazovaly myšlenku, že zvíře je schopné cítit bolest a trpět naším chováním, můžeme považovat například Arthura Schopenhauera, Jeremyho Benthama či Williama Wordswortha. Z 20. století to jsou například Albert Einstein, Mahátma Gándhí nebo Albert Schweitzer. Tento pokrok v myšlení dospěl až k prvopočátkům právní legislativy na ochranu zvířat a k dnešnímu pohledu na živé tvory, který se stále vyvíjí. [12]

3.2 Morální status

Morální status je pojem, jež nám pomáhá odlišit subjekty, u kterých má smysl hodnotit naše jednání, které zasahuje do jejich životů od subjektů, u kterých to smysl nemá. Morální status nám pak vytyčuje tzv. morální komunitu, která představuje souhrn všech subjektů, které nějaký morální status mají. Také nám stanovuje kritérium pro to, aby daný subjekt mohl náležet do morální komunity. Kritéria se pak liší podle přístupu ke zvířatům, který daný autor myšlenky prosazuje. [17] [2]

3.3 Příklady moderní teorie

I v současné době se setkáváme s množstvím filozofů, kteří se touto problematikou zabývají. Každý z nich má odlišný pohled a každá teorie má své klady a zápory. Níže popsané

teorie jsou představy tří známých myslitelů nové doby, mezi které se řadí Peter Singer, Albert Schweitzer a Tom Regan.

3.3.1 Teorie senzitivity – Peter Singer

Zakladatelem této teorie je australský filozof Peter Singer. Z jeho pohledu pro zařazení do morální komunity stačí pouze to, když má subjekt schopnost cítit bolest a slast. V tomto případě tedy můžeme uvést příklad, že pokud člověk fyzicky ublíží například židli, tak nemá smysl hodnotit jeho jednání, protože židle necítí bolest. Naopak zhodnotit své jednání by člověk měl, pokud by fyzicky ublížil kotěti, které bolest cítí, je tím pádem součástí morální komunity a má morální status. Jeho přístup se také zakládá na rovnocenném zvážení zájmů tzn. že musí být zohledněny zájmy všech členů morální komunity stejnou vahou. Říká, že stejně jako odsuzovaný a trestaný rasismus, kdy se jedna rasa nadřazuje nad druhou, by měl být odstraněn i speciesismus, kdy se jeden biologický druh (lidé) nadřazuje nad jiný biologický druh (zvíře). To znamená, že jeho teorie navrhuje rozšíření rovnocennosti z pouze lidské rasy i na jiné druhy schopné cítit bolest a slast. Sám ale dodává, že různé druhy zvířat mají jiné požadavky a jinak prožívají slast a bolest, čímž z jeho teorie neplyne rovnocenné zacházení. Život tvora, který si dokáže uvědomovat sám sebe nebo třeba plánovat budoucnost, i přes svoji teorii vidí cennější než život tvora, který toto nedokáže. [17] [16] [2]

3.3.2 Teorie úcty k životu – Albert Schweitzer

Teorie německého lékaře a filozofa Alberta Schweitzera se zakládá na úctě člověka k životu každého živého tvora. Sám zakladatel této teorie bere v úvahu, že není jeho teorie zcela uskutečnitelná a uvědomuje si, že lidé si například potřebují obstarávat potravu. Tak dochází ke skutečnostem, které jsou v rozporu s jeho teorií. Každý člověk si sám ovlivňuje plnění této teorie podle svého svědomí. Tato teorie se tedy velmi zakládá na schopnosti člověka cítit s živým tvorem a jeho ochotě ctít jeho život. Morální status má tedy podle Schweitzera každý živý tvor. Jeho přístup nemá primárně ovlivnit práva zvířat, ale svědomí lidí. [16]

3.3.3 Teorie vnitřní hodnoty – Tom Regan

Americký filozof a bojovník za práva zvířat Tom Regan v jeho teorii poukazuje primárně na vnitřní hodnotu jednotlivce. Vnitřní hodnotu má pak každý, kdo je subjektem života. Za subjekt života považuje toho, kdo má určité schopnosti, které Regan ve své knize vypisuje. Mezi tyto schopnosti patří například uvědomování si sebe samého či schopnost plánovat budoucnost. Hlavním rysem jeho teorie je, že život jednotlivce je natolik vzácný, že nemůže být zneužit pro potřeby jiného jednotlivce. Je tedy odpůrcem obětování života jednotlivce (např.

určitého pokusného zvířete) za účelem výzkumu vedoucího k výsledkům, jež by zlepšily zdraví jiného jednotlivce (např. člověka). Je tedy zastáncem toho, že zájmy jednotlivce jsou stejně důležité jako zájmy většiny. Ve své knize uvádí: „*Those individuals who possess inherent value are owed the direct duty of respectful treatment.*“ [25, s. 68] Což v překladu znamená, že každý kdo má vnitřní hodnotu, má i právo, aby s ním bylo slušně zacházeno. [2] [17] [25]

4 STÁTNÍ SPRÁVA A SAMOSPRÁVA V OCHRANĚ ZVÍŘAT

Orgány a funkce státní správy, ale i funkce orgánů samosprávy v oblasti ochrany zvířat vymezuje zákon na ochranu zvířat proti týrání. Ten v šesté části charakterizuje základní orgány ochrany zvířat a rozdělení jejich působností. Působnost se rozděluje do různých úrovní a stupňů veřejné správy.

Zákon stanovuje v § 19 tyto orgány ochrany zvířat [7]:

- ministerstvo;
- Státní veterinární správa;
- státní orgány příslušné ke schvalování projektů pokusů;
- Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany v rámci své působnosti;
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

4.1 Ministerstvo zemědělství

Primárním orgánem působícím v ochraně zvířat v České republice je Ministerstvo zemědělství. Je ústředním orgánem státní správy v oblasti zemědělství, vodního hospodářství, potravinářského průmyslu, správy lesů, myslivosti a rybářství. Mimo jiné také působí ve veterinární péči, rostlinolékařské péči, péči o potraviny, ochraně zvířat proti týrání a ochraně práv k novým odrudám rostlin a plemenům zvířat. [19]

Je tedy ústředním orgánem ochrany zvířat. Mezi hlavní činnosti patří řízení a dohlížení na plnění povinností v oblasti ochrany zvířat a předkládání návrhů státním orgánům na potřebná opatření. Mezi jeho další základní funkce patří plnění úkolů uložených prostřednictvím předpisů, Evropskou Unií nebo rozhodování o udělení povolení k porážce nebo chovu pokusných zvířat. Uděluje, pozastavuje či odebírá akreditaci školícím pracovištím, vede jejich seznam aj. V rámci jeho činností je povinno spolupracovat s ostatními ústředními orgány státní správy, Akademií věd České republiky, vysokými školami a právníckými osobami, které se zabývají ochranou či chovem zvířat a účastní se na naplňování úloh v této problematice. Ministerstvo zemědělství je povinno zřizovat Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely a také Ústřední komisi pro ochranu zvířat. Mezi orgány státní správy, které mu jsou podřízeny, patří například Státní veterinární správa, Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv či Česká plemenářská inspekce. [7] [21] [29]

4.1.1 Ústřední komise pro ochranu zvířat

Ústřední komise pro ochranu zvířat je odborný poradní orgán Ministerstva zemědělství, jež se zřizuje na základě zákona na ochranu zvířat proti týrání. Úkolem tohoto orgánu je pomáhat při plnění povinností Ministerstva zemědělství uvedených v § 20 odst. 1 zákona na ochranu zvířat proti týrání. Předsedu a členy jmenuje ministr zemědělství po domluvě s ministrem životního prostředí. [7] [30]

Ústřední komise je složena z výborů, a to konkrétně z [30]:

- Výbor pro ochranu zvířat v zájmových chovech;
- Výbor pro ochranu hospodářských zvířat;
- Výbor pro ochranu volně žijících zvířat;
- Výbor pro ochranu pokusných zvířat.

4.1.2 Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely

Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely je poradní orgán Ministerstva zemědělství České republiky. Není součástí Ústřední komise pro ochranu zvířat. Ministerstvo ho zřizuje, jako i Ústřední komisi pro ochranu zvířat, na základě zákona na ochranu zvířat proti týrání. Jeho hlavní činností je poskytování bezplatného poradenství orgánům příslušným ke schvalování projektů pokusů v oblasti nabytí, péče, chovu a umístění pokusných zvířat. Za úplatu může také poskytovat poradenství odborným komisím. Garantuje tak sdílení ověřených postupů. V čele výboru stojí předseda, který je i s ostatními členy výboru jmenován ministrem zemědělství. [7] [32]

4.2 Státní veterinární správa

Státní veterinární správa je organizační složkou státu sídlící v Praze, která je podřízena Ministerstvu zemědělství. Základním právním předpisem upravujícím postavení a činnost Státní veterinární správy je veterinární zákon. Státní veterinární správa (SVS) se dělí na Ústřední veterinární správu Státní veterinární správy, jednotlivé krajské veterinární správy (KVS) a Městskou veterinární správu v Praze. [5]

Ústřední veterinární správa Státní veterinární správy je zastřešující orgán vykonávající dozor a kontrolu v oblasti ochrany zvířat a zahrnující jednotlivé krajské veterinární správy a Městskou veterinární správu v Praze. Jejimi hlavními činnostmi je vytváření a realizace programu ochrany zvířat či provádění dozoru nad plněním povinností, které stanovuje veterinární zákon. Dále uskutečňuje povinnosti vyplývající z předpisů Evropské unie v oblasti

ochrany zvířat během přepravy nebo ochrany zvířat při usmrcování a řídí krajské veterinární správy a veterinární ústavy. Je povinna spolupracovat s orgány ochrany zvířat Rady Evropy, Evropské unie a třetích zemí v oblasti dozoru nad ochranou zvířat. [16] [5]

Krajské veterinární správy provádějí dohled nad dodržováním povinností v rámci své územní působnosti. Spolu s nimi existuje také Městská veterinární správa v Praze, která tyto činnosti vykonává pouze v rámci hlavního města Prahy. Vykonávají činnosti, jež je vhodné realizovat na úrovni krajů. Mezi jejich činností patří vydávání povolení k chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči, vydávání osvědčení o schválení dopravního prostředku pro přepravu hospodářských zvířat či podávání podnětů obcím s rozšířenou působností k projednání přestupků plynoucích z nedodržení povinností. [16] [5]

4.3 Státní orgány příslušné ke schvalování projektů pokusů

Orgány příslušné ke schvalování projektů pokusů stanovuje zákon na ochranu zvířat proti týrání. Ten říká, že „*Státním orgánem příslušným ke schvalování projektů pokusů je ústřední orgán státní správy věcně příslušný podle předmětu činnosti uživatele pokusných zvířat podle zákona o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, není-li dále stanoveno jinak.*“ [7] Hlavními aktéry zde jsou tedy ministerstva a mimo ně také Akademie věd České republiky. Tyto orgány mají za úkol především rozhodovat o schválení či zamítnutí projektu pokusů. S touto činností také souvisí jejich povinnost vypracovat zprávu o aktivitě uživatelů pokusných zvířat, která obsahuje například identifikaci uživatele, dobu platnosti povolení používání pokusných zvířat či informace o množství pokusných zvířat využitých pro projekty. [7]

4.4 Obce a obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Dle zákona o obcích mají obce pravomoc zakládat, spravovat a zrušovat útulky pro zvířata. Také mohou vyhláškou regulovat zásady pro pohyb psů na veřejných místech či určovat místa pro volný pohyb psů. Pokud obci bude odevzdáno nalezené zvíře, je povinna se o něj vhodným způsobem postarat. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností vedou správní řízení o deliktech, které se týkají oblasti ochrany zvířat. Rozhodují tak o zvláštních opatřeních jako umístění týraného zvířete do náhradní péče, snížení počtu zvířat chovaných chovatelem či usmrcení zvířete, pokud je k tomu dán důvod. Tato zvláštní opatření nařizuje obecní úřad obce s rozšířenou působností na základě správního rozhodnutí. Pokud se však jedná o porušení vyhlášky určité obce, projednání si vede sama obec, která vyhlášku vydala. [16] [7]

5 NESTÁTNÍ SOUKROMÁ ZAŘÍZENÍ NA OCHRANU ZVÍŘAT

Nestátní soukromá zařízení na ochranu zvířat jsou organizace založené a spravované soukromými subjekty. Soukromým subjektem může být fyzická i právnická osoba a jejich hlavním cílem je zajištění či podpora ochrany zvířat. Podpora a ochrana zvířat může spočívat například v založení útulku pro opuštěná zvířata, záchranné stanice nebo shromažďování finančních či jiných darů, které se následně poskytnou na péči o opuštěná a týraná zvířata. Tato kapitola se zaměřuje na nejčastější právní formy soukromých zařízení na ochranu zvířat, kterými jsou především neziskové organizace. V případě útulků se také často jedná o formu živnostenského podnikání.

5.1 Neziskové organizace

Neziskové organizace jsou typy právnických osob, jejichž základním rysem je, že netvoří zisk za účelem jeho přidělení jednotlivým členům organizace. Upravuje je nový občanský zákoník. Novelou tohoto zákona některé formy neziskových organizací již nemohou vznikat nebo také vznikly zcela nové formy neziskových organizací. [18] Mezi nejčastější formy neziskových organizací v oblasti podpory a ochrany zvířat patří:

- spolky;
- nadace;
- nadační fondy;
- obecně prospěšné společnosti;
- ústavy.

5.1.1 Spolek

Spolek je dobrovolné sdružení fyzických či právnických osob se společným zájmem. Založení, jeho fungování, organizace, podmínky členství a další informace o spolku se uvádí v novém občanském zákoníku. Spolek mohou založit minimálně tři osoby a jeho hlavní činností musí být pouze ochrana a podpora jimi sdílených zájmů, za kterými byl daný spolek založen. Spolek může podnikat či provádět jiné výdělečné činnosti, ale mohou být pouze činností vedlejší. Zisk z vedlejších činností spolek musí využít na jejich hlavní činnost, což je podpora a ochrana jimi sdílených zájmů, nebo lze zisk použít na správu spolku. Název spolku musí zahrnovat slovo „spolek“, „zapsaný spolek“ či zkratku „z. s.“. Spolek vzniká dnem zápisu do

veřejného rejstříku. Jako příklad spolků na ochranu zvířat lze uvést Kočičí naděje, z. s. nebo Opuštěný pes, z. s. [31] [9]

5.1.2 Nadace a nadační fondy

Nadace jsou účelová sdružení majetku. „*Nadace je zakládána k trvalé službě účelu užitečnému společensky nebo hospodářsky. Účel může být veřejně prospěšný nebo dobročinný.*“ [31, s. 63] Upravuje je nový občanský zákoník. Ten také říká, že stejně jako u spolků může být podnikání pouze vedlejší činností a zisk získaný z této činnosti může být využit pouze na podporu jejího hlavního účelu. Majetek nadace tvoří nadační jistina, která dle zákona musí činit minimálně 500.000 Kč, a ostatní majetek. Zakládají se na základě nadační listiny a vznikají dnem zápisu do veřejného rejstříku. Hlavní rozdíl mezi nadací a nadačním fondem je, že u nadací se počítá s dlouhodobější činností. Nadační fondy proto nevytvářejí žádnou nadační jistinu ani kapitál a jejich činnost je především krátkodobého charakteru. Příkladem může být Nadace na ochranu zvířat založená v roce 1994 nebo Nadační fond Psi Naděje. [31] [9]

5.1.3 Obecně prospěšné společnosti

Obecně prospěšné společnosti jsou právnické osoby, které byly zakládány na základě zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Tento zákon byl zrušen s vydáním nového občanského zákoníku. Ten říká, že již založené obecně prospěšné společnosti se nadále řídí dřívějšími právními normami nebo se mohou transformovat do jednoho z typu fundací. Mohou se tak změnit na nadaci, nadační fond či ústav. Obecně prospěšné společnosti musí fungovat za účelem poskytování obecně prospěšné služby. Služby musí být poskytovány za stejných a předem určených podmínek všem uživatelům. Zisk je možné využít pouze na podporu obecně prospěšné služby poskytované danou společností. Jejich název musí zahrnovat označení „obecně prospěšná společnost“ nebo zkratku „o. p. s.“. Obecně prospěšné společnosti byly zakládány fyzickou osobou, právnickou osobou či Českou republikou. Od vydání nového občanského zákoníku již vznikat nemohou. Příkladem obecně prospěšné společnosti pomáhající k ochraně zvířat může být Klub ochránců zvířat, o. p. s. [31] [9] [33]

5.1.4 Ústavy

Ústav je právnickou osobou založenou za účelem poskytování služeb, které jsou společensky nebo hospodářsky prospěšné. Ústav je nově vzniklá forma neziskové organizace zavedena na základě nového občanského zákoníku. Ústav vznikl jako náhrada za zrušenou

formu obecně prospěšné organizace, proto má většinu obdobných znaků. Jeho poskytované služby musí být stejně dostupné pro všechny uživatele. Hlavním rysem ústavu je, že jeho hlavní činností může být podnikání. Ústav se zakládá zakládací listinou a vniká dnem zapsání do veřejného rejstříku. V názvu ústavu musí být přímo vepsáno slovo „ústav“ nebo obsahovat zkratku „z. ú.“. Mezi ústavy založené na podporu ochrany zvířat patří například Corazon, z. ú. [9] [31]

5.2 Útulek jako předmět živnostenského podnikání

V případě útulků se často jedná o organizaci založenou na základě živnostenského listu fyzické osoby. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „živnostenský zákon“) říká, že *„živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.“* [8] Živnost může provozovat fyzická i právnická osoba, která splní zákonem stanovené podmínky. Provozování hotelů, útulků a jiných obdobných zařízení pečujících o zvířata se řadí mezi tzv. živnosti volné. Při zakládání živnostenského listu, kdy předmět spadá mezi volné živnosti, není potřeba prokazovat odbornou ani jinou způsobilost. [8] [23]

6 VLASTNÍ ŠETŘENÍ

Za účelem dosažení cíle bakalářské práce bylo provedeno osobní šetření u dvou útulků a dvou měst, na jejichž katastrálním území se útulky nachází. Vytvořeny byly dva soubory otázek, a to zvlášť pro útulky (viz. příloha A) a zvlášť pro města (viz. příloha B). Soubor otázek určený pro pracovníky města neobsahoval blok financování. Ostatní otázky byly obsahově stejné.

3 základní bloky šetření:

- Finance;
- Legislativa;
- Veřejná správa.

První blok byl zaměřen na financování, kde byly útulky dotazovány na hlavní a vedlejší příjmy a průměrné provozní náklady. Druhým blokem byla oblast legislativy a jejich názor na současnou právní úpravu ochrany zvířat se zaměřením na aktuální změny právních předpisů. Třetí blok tvoří otázky směřované na spokojenost s angažovaností veřejné správy v problematice ochrany zvířat a jejich pohled na fungování spolupráce mezi městem a útulkem. Útulky byly dále dotazovány na základní informace o jejich fungování.

Cílem vlastního šetření bylo především provést komparaci názorů a viděných rezerv čtyř odlišných subjektů. Informace tak byly získávány od soukromého útulku, městského útulku, města, jež zřizuje městský útulek a města, na jehož území se nachází útulek soukromý. V rámci šetření byly zjištěny silné a slabé stránky veřejné správy v problematice ochrany zvířat a strategické kroky vedoucí k případnému vylepšení aktuálního stavu.

6.1 Útulky v České republice

Pojem „útulek“ se v české legislativě definuje ve veterinárním zákoně takto: „*útulkem pro zvířata se rozumí zařízení, které poskytuje dočasnou péči toulavým a opuštěným zvířatům.*“.
[5] Pojmy „opuštěné zvíře“, „toulavé zvíře“ a „zařízení“ dále definuje zákon na ochranu zvířat proti týrání následovně:

opuštěné zvíře - „*opuštěným zvířetem se rozumí zvíře původně v lidské péči, které není pod přímou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a ze zjištěných skutečností vyplývá, že ho jeho chovatel opustil s úmyslem se jej zbavit nebo ho vyhnal*“,

toulavé zvíře - „*toulavým zvířetem se rozumí zvíře v lidské péči, které není pod trvalou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a které se pohybuje volně mimo své ustájení, výběhové prostory nebo mimo domácnost svého chovatele*“,

zařízení - „*zařízením se rozumí stavba, budova, komplexy budov nebo jiné prostory, v nichž je provozována činnost se zvířaty; může se jednat o zařízení, která nejsou úplně oplocena nebo zastřešena, jakož i o pohyblivá zařízení*“. [7]

Tato definice se používá ke správnému určení, zda se jedná o útulek, či nikoliv. Organizace, která splňuje tuto definici, musí být od roku 2017 dle novely veterinárního zákona povinně zaregistrována do registru útulků spravovaného Státní veterinární správou České republiky.

Z údajů, které se nachází v registru útulků, můžeme zjistit, že v České republice se k 15. 4. 2020 nachází 303 zaregistrovaných útulků. V rámci této práce byl proveden průzkum webových stránek všech zaregistrovaných útulků a bylo zjišťováno, zda se jedná o útulek soukromý nebo městský. Průzkum ukázal, že v České republice se nachází 176 útulků soukromých, které se nejčastěji zakládají formou spolku, popř. živnostenským listem. Zbýlých 127 útulků je založeno a zřizováno městy. Do městských útulků se řadí například i odchytové stanice městských policí, které se dle výše uvedené definice také považují za útulky.

Tabulka č. 1: Struktura a množství útulků v České republice k 15. 4. 2020

Útulky celkem	303
Soukromé útulky	176
Městské útulky	127

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací ze zdroje: www.svsr.cz [26]

6.2 Městský útulek Trutnov

Útulek pro opuštěné a zatoulané psy v Trutnově je organizace zřízená městem a spravována odborem životního prostředí města Trutnov. Byl založen již v roce 1999 a v roce 2019 proběhla první významná rekonstrukce, kdy bylo vyměněno oplocení útulku, zrekonstruována celá střecha a veškeré cesty i chodníky.

Útulek je zaměřený nejen na psy, ale od roku 2019 také v menší kapacitě na kočky. V současné době se v útulku nachází 13 psů a 6 koček. Kapacita se naplňuje především v letních měsících, jelikož útulek už 5 let funguje také jako psí hotel. Ročně zde v průměru přijmou kolem 200 psů, z čehož většinu tvoří zaběhnutá zvířata.

Útulky přijímá psy ze širokého okolí města Trutnov, a to především z obcí, se kterými byla sepsána veřejnoprávní smlouva o zajištění činnosti obecní policie (viz. tabulka č. 2). Pokud o umístění zvířete požádá obec, se kterou není sepsána veřejnoprávní smlouva, je zvíře přijato na základě volné kapacity. Jakákoliv obec, která požádá o umístění zvířete do útulku, musí hradit denní náklady za pobyt psa tedy tzv. krmný poplatek. Kočky útulky přijímá pouze, pokud byly odchyceny na území města Trutnov, a to z důvodu nedostatečné kapacity prostoru na umístění koček.

Tabulka č. 2: Seznam obcí využívajících služeb městské policie Trutnov na základě veřejnoprávní smlouvy

Adršpach
Bernartice
Černý důl
Chotěvice
Jánské Lázně
Královec
Lampertice
Malá Úpa
Malé Svatoňovice
Mladé Buky
Pec pod Sněžkou
Rtyně v Podkrkonoší
Staré Buky
Suchovršice
Svoboda nad Úpou
Úpice
Velké Svatoňovice
Vlčice
Zlatá Olešnice
Žacléř

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací z provedeného šetření autorkou v roce 2020

6.2.1 Finance

Hlavními finančními zdroji jsou zde finance od města. Město poskytuje pravidelnou měsíční částku, která má pokrýt především náklady na energie, veterinární péči pro zvířata a náklady na údržbu zázemí útulku. Město má však vždy vyčleněné finance, které je schopné okamžitě poskytnout útulku v případě nedostatku financí na krmivo, stelivo a další nezbytné potřeby.

Tyto složky se pak hradí především z darů soukromých organizací, které útulku tvoří velkou část finančních zdrojů. Zmíněn byl například dar v hodnotě 40.000 Kč, jež útulku věnovala společnost ČEZ, a. s. a finance byly využity na nákup dospívacích klecí pro kastované kočky. Útulek také spolupracuje s řetězcem prodejen chovatelských potřeb SUPER ZOO, s. r. o., konkrétně s prodejny v Trutnově a Jaroměři, které shromažďují dary od zákazníků určené pro útulek Trutnov. Celkově se tak dary soukromých osob pohybují ročně okolo 500.000 Kč.

Útulek považuje finance poskytované městem za zcela dostatečné a chválí si připravenost města na případné období, kdy by se útulku nedařilo získávat tak velké dary od soukromých subjektů.

Průměrné měsíční náklady útulku činí okolo 35.000 Kč, ve kterých je zahrnuto například krmení, elektřina, voda, veterinární péče ad.

6.2.2 Legislativa

Legislativní úpravu ochrany zvířat vidí vedení útulku jako dostačující. Dosud se osobně neseťkali s žádným udělením trestu, ale v případě že by tato situace nastala, vidí současnou právní úpravu jako uspokojivou. Hodnotí ji tak v souvislosti s tím, že díky současné legislativě je například konkrétní akt odebrání týraného psa relativně rychlou záležitostí. V rámci šetření jsem se dále dotazovala na dvě aktuální změny v této problematice.

První z nich bylo schválení novely trestního zákona, která zavádí vyšší tresty v případech týrání zvířat. Tento krok vidí útulek jako eticky vhodný, ale dle jejich názoru nijak neovlivní počty týraných zvířat v České republice. Podle útulku to člověk, který opravdu chce zvíře týrat, nijak neodradí. K zlepšení by díky této novele zákona mohlo dojít v případech, kdy lidé chtějí zvíře vyhodit na ulici. To jsou ti lidé, které by zvýšení trestu mohlo odradit od jejich činu.

Druhá otázka z aktuálních úprav legislativy ochrany zvířat směřovala na novelu zákona č. 302/2017 Sb., která zavádí povinné čipování psů na celém území České republiky. Tento krok byl z pohledu útulku důležitý, ale shledávají v něm podstatnou chybu. Zákon neuděluje povinnost zaregistrovat psa do jakéhokoliv registru psů. Povinná registrace psů by zjednodušila hledání majitelů ztracených zvířat a zároveň, pokud by byl pes očiipovaný dle nařízení zákona, by zjednodušila vyhledávání případných osob odpovědných za zvíře, u kterého došlo k porušení zákona proti týraní. Z jejich pohledu by se tedy měla zavést povinná registrace psů a zákonem stanovit časový limit, do kterého je povinné psa zaregistrovat. Útulek dokonce projevil ochotu podílet se na správě registru.

6.2.3 Veřejná správa

Roli veřejné správy v problematice ochrany zvířat vidí útulek pozitivně. Hlavně ze strany města se jim dostává plné podpory ve všem, co dělají. Město je podporuje nejen hlavními finančními prostředky na chod útulku, ale také například pravidelnou propagací zvířat v útulku, propagací pořádaných akcí, poskytnutím financí při aktuální tvorbě nového loga a drobných suvenýrů nebo poskytnutím financí, pokud vedoucí útulku uzná za vhodné, že by pro zvíře byla prospěšná nákladnější operace.

Ani v angažovanosti veřejné správy jako celku nevidí městský útulek žádný zásadní problém. Spolupráce s krajskou veterinární správou je dle nich v současné době na velmi dobré úrovni a z jejich pohledu spíše záleží na přístupu konkrétních pracovníků krajské veterinární správy. Žádné velké mezery, kterým by se měla veřejná správa více věnovat, neshledávají. Jediná zmíněná oblast byly kastrovací programy, o kterých z jejich pohledu ví nedostatečné množství lidí. Při větší propagaci ze strany veřejné správy by se mohly snížit počty toulavých koček.

6.3 Město Trutnov

Město Trutnov je okresní město v Královehradeckém kraji a je zřizovatelem místního útulku již od roku 1999. Informace byly získány od paní Ing. Kasperové, která je vedoucí odboru životního prostředí města Trutnov.

6.3.1 Legislativa

Samotnou legislativu vnímá město spíše jako dostačující. Zákony jsou dle nich poměrně podrobné, ale problém vidí ve výkladech některých ustanovení. Jako příklad byl uveden §13 odst. 1 zákona za ochranu zvířat proti týrání. „*Každý je povinen zabezpečit zvířeti v zájmovém chovu přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb...*“. [7] Pohled na přiměřenost podmínek chovu se může významně lišit, a to i např. u veterinářů krajské veterinární správy, kteří vydávají odborné stanovisko. Od toho se pak může odvíjet i různý postoj k závažnosti porušení zákona.

Dále bylo uvedeno, že jedním z největších problémů je zde vymahatelnost povinností, která když nebude zajištěna, tak stanovené povinnosti právní úpravou nebudou efektivní. Jako příklad bylo uvedeno uložení opatření zákazu chovu. Pokud je uloženo opatření, např. zákaz chovu, není už nikdo, kdo by hlídal jeho dodržování. Z jejich pohledu pak budou zákonem stanovené povinnosti dodržovat jen poctiví lidé. Pokud se chovatel, kterému byl zákaz chovu udělen, odstěhuje (např. do jiného kraje), může se stát, že opět dojde k porušování opatření,

jelikož neexistuje žádný rejstřík, kam by bylo možné zaznamenat, komu byl udělen zákaz chovu a z jakého důvodu. Tyto přestupky se nezapisují ani do rejstříku přestupků. Dle města by proto bylo vhodné zavést rejstřík, kde by měly být tyto přestupky evidovány.

K otázce týkající se novely zákona, kterou budou zvýšeny tresty za týrání zvířat, se město nevyjádřilo z důvodu, že novelu ještě nemá nastudovanou.

Povinné čipování psů vidí jako správný krok, ale nedokončený. Pokud chybí národní registr psů a přísně vymahatelné sankce za nesplnění povinnosti, je tento krok podle vedení města naprosto zbytečný.

6.3.2 Veřejná správa

Spolupráci mezi městem a útulkem vidí jako výbornou. Velice chválena byla současná vedoucí útulku paní Ing. Benešová. Z jejich pohledu město dělá vše, co je v jeho silách i pokud jde o podporu útulku jinými způsoby než pouze finančními.

K otázce, kde vidí hlavní mezery veřejné správy v problematice ochrany zvířat a zda roli veřejné správy vnímají jako dostatečnou, se vyjádřili tak, že všechno záleží hlavně na nich jakožto vedení města a jejich prioritách. Vyzdviženo bylo například to, že se město nově neangažuje pouze v ochraně a péči o toulavé psy, ale i kočky. Od srpna byl u nich zaveden nový kastrovací program a také zajištěna péče o toulavé kočky, které nemohou z různých důvodů zůstat v dané lokalitě. Hlavní částí veřejné správy, která by se měla zabývat touto problematikou, jsou tedy dle jejich názoru nižší samosprávné celky.

6.4 Psí útulek Nový Svět Dvůr Králové nad Labem

Útulek ve Dvoře Králové nad Labem byl založen již v roce 1989, kdy byl plně spravován městem. V roce 2008 byl útulek odkoupen soukromým subjektem a nyní se provozuje na základě živnostenského listu. Útulek byl ze zjištěných informací od aktuálního provozovatele útulku prodán z důvodu snížení nákladů města.

Útulek se nezaměřuje pouze na psy a kočky, ale v menší míře také na hospodářská zvířata. Ve většině případů jsou přijímáni psi. Aktuálně se v útulku nachází 13 psů z celkové kapacity, kterou tvoří třicet kotců. Kapacita útulku byla navýšena nákupem nových kotců v době, kdy útulek začal fungovat také jako hotel pro psy.

Útulek přijímá psy na základě smlouvy s okolními obcemi. V současné době má útulek sepsanou smlouvu s pěti obcemi. Obce hradí denní náklady za péči o psa neboli krmný poplatek.

6.4.1 Finance

Hlavním zdrojem financování útulku jsou krmné poplatky hrazené obcí, jež nechala psa v útulku umístit. Útulek si nárokuje částku 125 Kč za den na jednoho umístěného psa. Důležitou roli také hrají finanční a materiální dary od soukromých subjektů. V současné době dostávají dostatek materiálních darů. Pokud pes nepotřebuje speciální stravu, nemusí krmivo téměř kupovat. Mezi další příjmy útulku patří finance z pořádaných akcí pro veřejnost, jako například dětský kroužek se zvířaty nebo dlouhou dobu pravidelně pořádaný tzv. „Pochod za buřtem“. V posledních letech se však některé akce nepořádaly z osobních důvodů.

Náklady dle jejich slov není možné v průměru vyčíslit, protože se stále mění v čase. Ovlivňuje je roční období, ale také psi konkrétně, protože každý pes je jinak náročný a má jiné potřeby. Náklady zvyšuje například to, pokud pes potřebuje speciální stravu či lékařskou péči.

6.4.2 Legislativa

Soukromý útulek vidí současnou legislativní úpravu jako spíše nedostačující, a to zejména v problematice množiren. Jako příklad bylo uvedeno právě dotazované zpřísnění trestů za týrání zvířat.

Z jejich pohledu byl tento krok uskutečněn za účelem snížení počtu množiren v České republice, ale k požadovanému výsledku nepovede. Jako hlavní problém zde útulek shledává to, že je stále velká poptávka po psech bez průkazu původu. Jejich názorový postoj se dá popsat slovy „pokud bude poptávka, bude nabídka“. Řešení tak nevidí ve zpřísnění trestů. Zvýšení trestů za týrání zvířat dle jejich názoru pouze přinutí provozovatele množiren více se skrývat a bude o to těžší je vyhledávat. Množirny jsou finančně velmi výnosné a dokud zde budou lidé, kteří chtějí psa bez průkazu původu, tak množirny existovat budou. Řešení pak vidí spíše na straně majitele psa. Jejich návrh spočívá v tom, že majitelé psů, kteří mají psa bez průkazu původu, by měli platit vyšší poplatek za psa. Hodnota poplatku by měla být dostatečně vysoká, aby pořízení psa s průkazem původu bylo v souhrnu pro případného budoucího majitele psa levnější variantou. Pokud by každá obec zavedla tento způsob, mohlo by to vést ke snížení počtu množiren.

V otázce názoru na povinné čipování psů se soukromý útulek zcela shoduje s předchozími respondenty. Opět to považují za pozitivní krok, který však v současné podobě bez nutnosti registrace psa nemá žádný smysl. Útulek doufá, že zavedení povinné registrace psů bude projednáno a zavedeno dříve, než je v současné době předpokládáno. Jako důležité také vidí sjednocení veškerých v současnosti provozovaných registrů do jednoho centrálního.

6.4.3 Veřejná správa

Veřejnou správu a její roli v otázce ochrany zvířat vidí útulek také spíše jako neuspokojivou, a to ze strany města i ze strany celého státu.

Útulek by přijal vyšší podporu od města ve formě komunikace, propagace apod. Město nedávno rozhodlo, že se bude podílet na úhradě nákladů za veterinární péči. To útulek vnímá jako pozitivní, ale dle jeho názoru nevidí od města dostatečnou angažovanost v této problematice.

Více propracováno by z jejich pohledu mělo být hodnocení kontrol útulků provedených krajskou veterinární správou. Hodnocení by se mělo podrobněji sjednotit, jelikož ho v současné době útulek vnímá jako příliš subjektivní. Dalším vhodným krokem veřejné správy by bylo zvýhodnění majitelů kastrováných zvířat.

6.5 Město Dvůr Králové nad Labem

Město Dvůr Králové nad Labem leží v okrese Trutnov, v Královehradeckém kraji. Město bylo zřizovatelem útulku od jeho založení v roce 1989 do roku 2008, kdy byl útulek prodán soukromému subjektu. Informace byly získány od paní Ing. Klustové, která je vedoucí odboru životního prostředí městského úřadu ve Dvoře Králové nad Labem.

6.5.1 Legislativa

Z pohledu města je současná legislativa zabývající se problematikou ochrany zvířat dostatečná. Případný nedostatek vidí ve složitém a zdlouhavém procesu odebrání týraného zvířete. Bylo by dobré zjednodušit proces, který se v současné situaci skládá minimálně ze tří správních řízení a jeho délka je ve všech případech minimálně půl roku. Konkrétní návrh na vyřešení této problematiky však město nemá. Naopak jako dobrou věc vidí, že konkrétní akt odebrání zvířete je velice rychlý. Zvíře je totiž možné odebrat na základě vyjádření krajské veterinární správy, a to i bez souhlasu a přítomnosti majitele.

Zda bude mít pozitivní vliv schválení novely trestního zákoníku, která bude zvyšovat tresty za týrání zvířat, město nemohlo říct. Vedení města se osobně nesetkalo s žádným případem těžkého týrání. Vždy šlo spíše o případy zanedbání zvířete. Dle jejich názoru je ale každá změna dobrá.

Zavedení povinného čipování psů byl dle města krok k zabránění vzniku množiren. Z jejich pohledu to ale tento výsledek nepřinese. Vidí to jako pozitivní krok, protože by to

mohlo velice usnadnit hledání majitelů ztracených psů. Bez zavedení povinné registrace si však město nemyslí, že by tato povinnost přinesla výrazné pozitivní výsledky.

6.5.2 Veřejná správa

Město vidí spolupráci s útulkem jako velice pozitivní. Chválí si angažovanost majitele, který je kdykoliv schopný dojet pro zvíře a vždy je ochotný komunikovat. K otázce, zda město poskytuje útulku i jinou formu podpory, se odkázalo na již výše zmiňované podílení se na veterinární péči. Jiné formy podpory město neposkytuje, jelikož to nevnímá jako jejich povinnost. Mají s útulkem pouze sepsanou smlouvu a tu obě strany řádně dodržují.

Město vidí veřejnou správu jako dostatečně angažovanou v této problematice a naopak vnímá, jak je Státní veterinární správa přehlcená. Fungování Státní veterinární správy i Krajské veterinární správy pro Královehradecký kraj si tedy velice chválí a oceňuje, že se zabývají opravdu každou záležitostí a zároveň jsou vždy k dispozici. Roli veřejné správy v této problematice tedy vidí jako velmi pozitivní.

6.6 Komparace a shrnutí

Následující kapitola shrnuje názory na veřejnou správu 4 odlišných subjektů, u kterých bylo provedeno vlastní šetření. Provádí tak komparaci jejich názorů a zároveň jejich viděných rezerv, které má veřejná správa v problematice ochrany zvířat.

6.6.1 Finance útulků

Finance, jež se získávají na provoz útulku jsou z pohledu soukromého i městského útulku naprosto dostatečné. Soukromý útulek je provozován převážně z krmných poplatků, které platí obec za každé umístěné zvíře. Městský útulek dostatečně financuje město, jehož poskytnuté prostředky pokrývají základní provoz útulku. Z šetření vyplynulo, že u obou útulků jsou důležitým zdrojem financování sponzorské dary, které v obou případech dokážou ve velké míře pokrýt chod útulku. Po finanční stránce nemá se spoluprací s městem problém ani jeden útulek. Obě města poskytují dostatečnou finanční podporu na základě jejich smluvního vztahu.

Ohledně nákladů se vedení soukromého útulku nevyjádřilo v konkrétních částkách, které podle jejich slov není možné odhadnout ani v průměru. Náklady městského útulku činí v průměru 35.000 Kč měsíčně. Mezi základní složky, které tvoří celkové náklady, patří elektřina, voda, krmení, veterinární péče, vytápění a údržba útulku.

6.6.2 Legislativa

V oblasti legislativy došlo k prvnímu případu, kdy se názory rozcházejí. U dvou subjektů byla legislativa označena za uspokojivou. Jeden subjekt ji označil za spíše uspokojivou a za spíše neuspokojivou považuje legislativu pouze soukromý útulek. Jediným zmíněným nedostatkem, který přímo nesouvisel s dále dotazovanými změnami v legislativě, byl administrativně a legislativně dlouhý a složitý proces odebrání zvířete. Naopak samotný akt odebrání zvířete se vnímá velice pozitivně a byl jako jediný zmíněn jako kladný.

Novela trestního zákona, jež má zvýšit tresty za týrání zvířat, je celkově vnímána jako pozitivní, ale ani jedna z dotazovaných stran si nemyslí, že by tato změna v legislativě měla přinést změny i v reálném životě. Jediný zmíněný pozitivní vliv by novela mohla mít na počet vyhozených zvířat na ulici, kdy se lidé raději rozhodnou odvést zvíře do útulku. Tato novela zákona byla zavedena především za účelem snížení počtu množiren, přičemž dle respondentů k tomuto záměru nepovede. U soukromého útulku bylo zmíněno možné řešení problému s množírny. Pokud by se zavedly vysoké poplatky za psa, který by neměl průkaz původu, je možné, že by to vedlo k tomu, že by si nezodpovědný majitel psa nepořídil nebo by dobrovolně zainvestoval své finance do psa, který nebude pocházet z nelegálního chovu. Kdyby byl poplatek dostatečně vysoký, majitele by nakonec vyšlo finančně výhodněji pořídit si psa za vyšší pořizovací částku z legálního chovu, než za něj každý rok hradit vysoký poplatek. Celkově se tedy tento krok hodnotí jako eticky vhodný, ale nikdo ho nevnímá jako řešení problému s množírny, ke kterému měl vést.

Druhým dotazovaným krokem byla novela veterinárního zákona č. 302/2017 Sb., která zavádí povinné čipování psů na celém území České republiky. Zde byly všechny odpovědi shodné. Útulky i města vnímají tento krok jako spíše pozitivní, ale neúplný. Všichni dotazovaní se zde shodli, že pokud nebude státem zaveden centrální registr psů, do kterého majitel bude povinen svého psa zaregistrovat, tak je tento krok téměř zbytečný. Pokud bude tento krok dokončen, přinese obrovské změny. Jednak by to ulehčilo hledání majitelů ztracených zvířat, ale dokonce by to snížilo počty týraných zvířat a usnadnilo případné dohledávání osob odpovědných za týrané zvíře. Útulky i města proto doufají, že tento krok bude projednán dříve, než je v současné době plánováno. Městský útulek také zmínil, že by byl ochoten se sám podílet na správě registru. Celkově byl tento krok hodnocen jako spíše pozitivní, ale nedovedený do konce.

Tabulka č. 3: Komparace vnímání legislativy vybranými subjekty a jimi sledované rezervy v této oblasti

	Celkový pohled na legislativu	Shledávané rezervy
Městský útulek Trutnov	dostačující	není zavedený jednotný národní registr psů
Soukromý útulek Dvůr Králové nad Labem	spíše nedostačující	problematika množíren není zavedený jednotný národní registr psů
Město Trutnov	spíše dostačující	příliš obecný výklad některých předpisů není zavedený rejstřík k evidenci přestupků spáchaných v problematice ochrany zvířat není zavedený jednotný národní registr psů
Město Dvůr Králové nad Labem	dostačující	zdlouhavý administrativní a legislativní proces odebrání týraného zvířete není zavedený jednotný národní registr psů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací z provedeného šetření autorkou v roce 2020

6.6.3 Veřejná správa

Angažovanost veřejné správy se považuje třemi respondenty za dostačující. Soukromý útulek, stejně jako v předchozím bodě, jako jediný označil veřejnou správu za spíše nedostatečně aktivní v této problematice.

Spolupráce města s útulkem se vnímá velice pozitivně na straně městského útulku a jeho zřizovatele, ale i na straně města, ve kterém se nachází útulek soukromý. U soukromého útulku se dostáváme k prvnímu negativnímu ohlasu v této sekci. Jako jediný není spokojený s aktivitou města a ocenil by větší podporu, a to alespoň v jiné formě než finanční tzn. větší angažovanost města v propagaci útulku a jeho pořádaných akcí apod. Město se k tomuto vyjádřilo tak, že spolupráci vnímá jako velice pozitivní a nevidí důvod, proč by se mělo více angažovat, když plní smluvní podmínky. Naopak u vedení městského útulku a jeho zřizovatele je z odpovědí vidět naprostá spokojenost a harmonie ve spolupráci.

Veřejná správa obecně byla ve třech případech ze čtyř vnímána pozitivně a chválena za velice aktivní účast v této problematice. Jako velice pozitivní je možné pokládat přístup města Trutnov, které vnímá jako hlavní subjekt v otázce ochrany zvířat města a jejich postoj k této problematice. Jako spíše neuspokojivě angažovanou veřejnou správu vnímá pouze soukromý útulek. Za hlavní rezervy veřejné správy v této problematice je považováno například nejednotné hodnocení při provádění kontrol útulků krajskou veterinární správou. Soukromý útulek vnímá jejich hodnocení jako příliš subjektivní a ocenil by zavedení jednotných norem pro hodnocení toho, co se považuje za vhodné a co za nevhodné podmínky pro zvířata v útulku. Dalším zmíněným prostorem pro zlepšení byla podpora majitelů vykastovaných zvířat, jež by vedla především ke snížení počtu toulavých koček. Posledním návrhem, kde by veřejná správa mohla v této problematice pomoci, byla vyšší propagace kastrovacích programů, jelikož velice nízký počet občanů je s těmito výhodami obeznámen.

Tabulka č. 4: Komparace vnímání veřejné správy vybranými subjekty a jimi shledávané rezervy v této oblasti

	Celkový pohled na angažovanost veřejné správy	Shledávané rezervy
Městský útulek Trutnov	dostačující	nízká propagace kastrovacích programů
Soukromý útulek Dvůr Králové nad Labem	spíše nedostatečná	příliš subjektivní hodnocení při provádění kontrol útulků nízké zvýhodnění majitelů kastovaných zvířat
Město Trutnov	dostačující	žádné
Město Dvůr Králové nad Labem	dostačující	žádné

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací z provedeného šetření autorkou v roce 2020

6.6.4 SW analýza a strategické kroky ke zlepšení současné situace

Následující část práce obsahuje tabulku SW analýzy veřejné správy v problematice ochrany zvířat (viz. tabulka č. 5). Obsahuje tedy její silné a slabé stránky zjištěné na základě vlastního šetření. Dále kapitola shrnuje možné strategické kroky, které by přispěly ke zlepšení současného stavu nebo zabránily případným hrozbám.

Tabulka č. 5: SW analýza veřejné správy v problematice ochrany zvířat

Silné stránky	Slabé stránky
• dotazované útulky nemají finanční problémy • současná legislativní úprava je respondenty vnímána spíše jako dostatečná • samotný akt odebrání zvířete je vnímán kladně • spolupráce mezi útulky a městy je vnímána spíše kladně • angažovanost veřejné správy je považována za spíše dostatečnou • spíše pozitivní názory na aktivity Státní veterinární správy	• nedostatečná informovanost občanů o existenci kastračních programů • administrativně a legislativně náročný proces odebrání zvířete • příliš subjektivní hodnocení útulků při kontrolách krajskou veterinární správou • nedostatečná podpora majitelů vykastrovaných zvířat • nedostatečná ochrana před zvyšujícím se množstvím množiren • neexistence centrálního registru psů a povinnosti zvíře zaregistrovat • neexistence rejstříku přestupků v oblasti ochrany zvířat

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací z provedeného šetření autorkou v roce 2020

Strategické kroky a jejich přínosy

- **Zkrácení a zjednodušení administrativního a legislativního procesu odebrání zvířete.**
 - Došlo by ke zjednodušení práce všech podílejících se osob na procesu a k celkovému zefektivnění procesu odebrání zvířete.
- **Zavedení vysokých poplatků za psa bez průkazu původu.**
 - Tento krok by mohl zamezit zvyšování počtu množiren. Dále by mohl snížit počty týraných zvířat, jelikož by odradil nezodpovědné majitele od koupě psa.
- **Zavedení centrálního registru psů a povinnosti psa zaregistrovat.**
 - Došlo by k zefektivnění současné novely zavádějící povinné čipování psů a usnadnilo by to vyhledávání majitelů ztracených nebo týraných psů.
- **Zavedení podrobných jednotných norem pro hodnocení útulků.**
 - Došlo by k omezení subjektivního hodnocení a ke sjednocení kvality podmínek pro život zvířat ve všech útulcích.
- **Zavedení zvýhodnění majitelů vykastrovaných zvířat a zvýšení propagace kastračních programů.**
 - Tento krok by vedl ke zmírnění zvyšujícího se počtu toulavých koček.
- **Zavedení rejstříku pro evidenci přestupků spáchaných v oblasti ochrany zvířat.**
 - Došlo by k usnadnění vymáhání povinností uložených na základě správního rozhodnutí.

- **Podpora měst angažujících se v problematice ochrany zvířat.**
 - Tímto krokem by se mohl zvýšit počet městských útulků či jejich ochota více podporovat útulky soukromé.

6.6.5 Závěrečné shrnutí vlastního šetření

Na základě vlastního šetření bylo zjištěno, že v České republice se nachází více útulků soukromých než městských. Z provedené komparace vyplynulo, že dotazované útulky jsou dostatečně financovány a většina respondentů je spokojena se současnou legislativou a angažovaností veřejné správy v problematice zvířat. Rozdílné názory lze nalézt především u soukromého útulku, který legislativní úpravu i aktivity veřejné správy vnímá spíše negativně. Z vlastního šetření je také patrný rozdíl ve spolupráci mezi subjekty. Velmi dobrá spolupráce je mezi městským útulkem a zřizovatelem. Město, jež útulek nezřizuje, na své straně také nevidí pochybení. Soukromý útulek však vnímá angažovanost města jako nedostatečnou. V bloku veřejné správy lze vidět, že města neshledávají žádné rezervy pro zlepšení. Naopak útulky tyto nedostatky spatřují. Hlavním problémem jsou v současné době zmiňované množírny, špatná vymahatelnost povinností uložených na základě porušení zákona, nezavedený centrální registr psů a zvyšující se počet toulavých koček. Další místa, na které by bylo vhodné se zaměřit, jsou proces odebrání zvířete a normy, které by podrobněji upravovaly hodnocení útulků. Z šetření je patrné, že by bylo dobré podpořit obce, aby se více angažovaly v této problematice, jelikož jsou důležitým subjektem v problematice ochrany zvířat. Pokud by byla zvýšena jejich motivace, zvýšily by se počty městských útulků, ale i jejich podpora útulků soukromých.

ZÁVĚR

Teoretická část této bakalářské práce analyzovala základní východiska v oblasti ochrany zvířat. Definovala pojem „veřejná správa“ a seznámila s jejím fungováním, členěním a jejími subjekty. Druhá kapitola přiblížila vývoj právní úpravy v této problematice a také jeden z nejzákladnějších zákonů na ochranu zvířat v České republice, a to zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. Vývoj legislativy je ovlivňován tím, jak se vyvíjí vztah člověka ke zvířeti. Ten přiblížila následující kapitola. Zde lze vidět dlouhý proces, kterým lidské myšlení prošlo od dob pravěku. Tento proces však stále není u konce a lidské myšlení se bude nadále vyvíjet a s ním i vztah člověka a zvířete. V poslední kapitole teoretické části práce popsala základní orgány státní správy a samosprávy, jež hrají roli v oblasti ochrany zvířat a přiblížila nejčastější formy soukromých organizací, které jsou zakládány za účelem ochrany zvířat.

Praktická část práce nejprve popsala současný počet a strukturu útulků v České republice. Zde je možné vidět, že v České republice převládá počet soukromých útulků, ale rozdíl v množství soukromých útulků a městských útulků není nijak značný. Dále bylo provedeno šetření u 4 odlišných subjektů podílejících se určitým způsobem na ochraně zvířat. Otázky byly zaměřené na tři základní oblasti: financování, legislativní úprava a veřejná správa. Na základě získaných informací byla provedena komparace jejich názorů a shledávaných rezerv. Dále byly v rámci šetření zjištěny silné a slabé stránky veřejné správy v této problematice a navrženy strategické kroky, které by napomohly ke zlepšení současného stavu.

V rámci první oblasti byly zjištěny základní příjmy a náklady vybraných útulků. Také to, zda vnímají finanční podporu města jako dostačující. Kladným výsledkem je, že dotazovaný soukromý ani městský útulek v současné době nemá žádné finanční problémy a finance jimi získané či poskytnuté městem považují za zcela dostačující. Dalším pozitivním výsledkem práce je, že většina dotazovaných, mimo soukromý útulek, je spíše spokojena se současnou legislativní úpravou. Naopak jako negativní vnímáme hodnocení, že dle všech respondentů nově provedené novely právních předpisů nebudou mít žádný velký pozitivní vliv na současnou situaci. Opět příznivý je pohled na angažovanost a roli veřejné správy, kterou většina respondentů vnímá jako dostatečnou. V praktické části práce je zřetelně vidět rozdíl mezi vztahem města s vedením jeho vlastního útulku a vztahem města se soukromým útulkem, jež se nachází na jeho katastrálním území. Město, které útulek zřizuje, vidí jako hlavní subjekty této problematiky nižší samosprávné celky a jejich přístup k této problematice. Naopak město, které útulek nezřizuje, vnímá jeho vztah k útulku čistě jako vztah smluvní a jiným způsobem se v této problematice neangažuje.

Z práce je možné vidět, že Česká republika učinila značný pokrok v problematice ochrany zvířat, a to ze všech možných hledisek. Přesto je v této oblasti stále co zlepšovat. Osobně jsem velice ráda za možnost zpracovávat toto konkrétní téma a doufám, že na oblast ochrany zvířat bude upírána čím dál větší pozornost.

Cíl práce byl naplněn: Práce analyzuje současnou úlohu veřejné správy v otázce ochrany zvířat, a to především v zájmovém chovu. Teoretická část práce analyzuje základní východiska v této problematice. Na základě získaných informací z provedeného vlastního šetření byla vypracována komparace názorů vybraných subjektů na soudobou úlohu veřejné správy v problematice ochrany zvířat, a to především v oblasti financí, legislativy a angažovanosti. Byly stanoveny silné i slabé stránky a strategické kroky, které by přispěly k vylepšení současného stavu.

POUŽITÉ ZDROJE

- [1] BAGAROVÁ GRZYVA, Martina. Vztahy mezi kraji a obcemi. In: *Moderní obec* [online]. [Praha], 2001, 11. 4. 2001 [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/vztahy-mezi-kraji-a-obcemi/>
- [2] ČERNÝ, David, Adam DOLEŽAL, Tomáš DOLEŽAL a Tomáš HŘÍBEK. *Práva zvířat: filozoficko-právní perspektiva: výzkumný program*. Praha: Středisko společných činností AV ČR, v.v.i., pro kancelář Akademie věd ČR, 2016, 50 s. Strategie AV21. Špičkový výzkum ve veřejném zájmu. ISBN 978-80-200-2596-8.
- [3] ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2020 [cit. 10. 6. 2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>
- [4] ČESKO. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2020 [cit. 11. 6. 2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>
- [5] ČESKO. Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2020 [cit. 11. 6. 2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-166>
- [6] ČESKO. Zákon č. 2/1969 Sb., České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2020 [cit. 10. 6. 2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2>
- [7] ČESKO. Zákon č. 246/1992 Sb., České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2020 [cit. 11. 6. 2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>
- [8] ČESKO. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2020 [cit. 11. 6. 2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455>

- [9] ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz [online]*. © AION CS 2010-2020 [cit. 9. 6. 2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
- [10] HAVELKOVÁ, Hana. Etika. *Sociologická encyklopedie [online]*. [Praha], 2017, 11. 12. 2017 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Etika>
- [11] CHAPOUTHIER, Georges. *Zvířecí práva*. Praha: Triton, 2013, 118 s. ISBN 978-80-7387-607-4.
- [12] CHLUMSKÁ, Lubomíra. Etika ochrany zvířat. In: *Vegetariánství - veganství - ochrana zvířat [online]*. ©2011-2019 [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <http://www.eticke-vegetarianstvi.cz/ochrana-zvirat/etika-ochrany-zvirat/>
- [13] KESSLER, Tomáš. Přestává být zvíře věcí? Aneb krátký exkurz do právní úpravy zvířat v novém občanském zákoníku. In: *Epravo.cz [online]*. Praha, 2012, 19. 4. 2012 [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prestava-byt-zvire-veci-aneb-kratky-exkurz-do-pravni-upravy-zvirat-v-novem-obcanskem-zakoniku-82444.html>
- [14] LIPERTO VÁ, Šárka. Některé otázky zájmové samosprávy a její činnost. *Ministerstvo vnitra České republiky [online]*. [Praha]: Ministerstvo vnitra České republiky, ©2019, 2010 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/nektere-otazky-zajmove-samospravy-a-jejicinnost.aspx>
- [15] LOCHMANNOVÁ, Alena. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. Prostějov: Nakladatelství a vydavatelství Computer Media, 2017, 116 s. ISBN 978-80-7402-295-1.
- [16] MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, 490 s. Společnost. ISBN 978-80-200-2317-9.
- [17] MÜLLEROVÁ, Hana, David ČERNÝ a Adam DOLEŽAL. *Kapitoly o právech zvířat: "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, 797 s. Právo - etika - společnost. ISBN 978-80-200-2601-9.

- [18] Neziskové organizace. Nadace neziskovky [online]. Praha, [2014] [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://www.neziskovky.cz/clanky/511/fakta/>
- [19] O ministerstvu. *EAGRI, Ministerstvo zemědělství* [online]. [Praha], ©2009-2020 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/o-ministerstvu/>
- [20] ODBOR STRATEGICKÉHO ROZVOJE A KOORDINACE VEŘEJNÉ SPRÁVY. KATALOG ČINNOSTÍ OBCÍ A KRAJŮ: Katalog činností vykonávaných obcemi v jednotlivých kategoriích. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [Praha]: Ministerstvo vnitra České republiky, ©2019, 22. září 2016 [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/katalog-cinnosti-vykonavanych-obcemi-v-jednotlivych-kategoriich.aspx>
- [21] Organizace podřízené MZe. *EAGRI, Ministerstvo zemědělství* [online]. [Praha], ©2009-2020 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/o-ministerstvu/podrizene-organizace/>
- [22] PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
- [23] Podmínky zřízení útulku. Jak se staví útulek [online]. [Kolín], [2010] [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://www.jaksestaviutulek.cz/otazky-a-odpovedi/podminky-zrizeni-utulku/>
- [24] PRŮCHA, Petr. *Veřejná správa a správní právo*. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2014, 303 s. ISBN 978-80-86775-29-6.
- [25] REGAN, T. *Animal rights, human wrongs: an introduction to moral philosophy*. 1. vyd. USA: Rowman & Littlefield, 2003. 141 s. ISBN 0-7425-3354-9.
- [26] Registrované útulky pro zvířata. Státní veterinární správa [online]. Praha: Státní veterinární správa, 2020, 2. 4. 2020 [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/registrovane-subjekty-svs/registrovane-utulky-pro-zvirata/>

- [27] SEMERÁD, Zbyněk et al. Informace o programu ochrany zvířat: Situace v roce 2018. *Informace o programu ochrany zvířat* [online]. 2019, 24.12.2019, **2019**(3), 51 [cit. 2020-11-21]. Dostupné z: <https://www.svs-cr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/ib1903.pdf>
- [28] STEJSKAL, Vojtěch a Martin LESKOVJAN. *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, 118 s. ISBN 978-80-87146-33-0.
- [29] Systém ochrany zvířat v ČR. In: *EAGRI: Ochrana zvířat* [online]. [Praha]: Ministerstvo zemědělství, ©2009-2020 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/>
- [30] Ústřední komise pro ochranu zvířat. In: *EAGRI: Ochrana zvířat* [online]. [Praha]: Ministerstvo zemědělství, ©2009-2020 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/ustredni-komise-pro-ochranu-zvirat/>
- [31] VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2015, 157 s. Manažer. ISBN 978-80-247-5477-2.
- [32] Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely. *EAGRI: Ochrana zvířat* [online]. [Praha], ©2009-2020 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/kontakty/vybor-pro-ochranu-zvirat-pouzivanych-pro/>
- [33] ZUSKA, Karel a Matej KLIMAN. Vybrané aspekty nového občanského zákoníku a jejich dopad na neziskový sektor - část I. - obecně prospěšné společnosti od roku 2014. *Epravo.cz* [online]. Praha, 2013, 24. 5. 2013 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vybrane-aspekty-noveho-obcanskeho-zakoniku-a-jejich-dopad-na-neziskovy-sektor-cast-i-obecne-prospesne-spolecnosti-od-roku-2014-91487.html>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Soubor otázek směřovaných na útulky

Příloha B: Soubor otázek směřovaných na města

Příloha A: Soubor otázek směřovaných na útulky

FINANCOVÁNÍ

1. Z jakých zdrojů je Váš útulek primárně financován?

- Útulek je plně financován městem
- Útulek má sepsanou smlouvu s městem
- Dotace a příspěvky z rozpočtu města
- Ze soukromých zdrojů, z darů soukromých a právnických osob

2. Považujete finance poskytované městem za dostačující?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

3. Jaké další zdroje financování má Váš útulek?

.....
.....
.....

4. Kolik činí celkové měsíční provozní náklady?

.....
.....
.....

LEGISLATIVA

1. Vidíte současnou legislativní úpravu v oblasti ochrany zvířat jako dostačující?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

2. Myslíte si, že aktuální schválení novely trestního zákoníku, kterou budou zvýšeny tresty za týraní zvířat, bude mít pozitivní vliv na snížení počtu týraných zvířat?
 - Ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Ne

3. Vidíte novelu veterinárního zákona č. 302/2017 Sb., která nově zavádí povinné čipování psů na celém území České republiky, jako pozitivní?
 - Ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Ne

4. Kde vidíte zásadní nedostatky současné právní úpravy týkající se ochrany zvířat?
.....
.....
.....

VEŘEJNÁ SPRÁVA

1. Je dle vašeho názoru spolupráce města dostačující?
 - Ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Ne

2. Poskytuje Vám město i jiné formy podpory?
 - Ano
 - Ne

3. Vnímáte roli veřejné správy v oblasti ochrany zvířat za uspokojivou?
 - Ano

- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

4. Jak by se mohla veřejná správa více angažovat v této problematice?

.....
.....
.....

DOPLŇKOVÉ OTÁZKY PRO ÚTULKY

1. Jaký je rozsah území, z kterého přijímáte zvířata?

.....
.....
.....

2. Kolik v průměru ročně přijmete zvířat?

.....
.....
.....

Příloha B: Soubor otázek směřovaných na města

LEGISLATIVA

1. Vidíte současnou legislativní úpravu v oblasti ochrany zvířat jako dostačující?
 - Ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Ne

2. Myslíte, že aktuální schválení novely trestního zákoníku, kterou budou zvýšeny tresty za týraní zvířat, bude mít pozitivní vliv na snížení počtu týraných zvířat?
 - Ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Ne

3. Vidíte novelu veterinárního zákona č. 302/2017 Sb., která nově zavádí povinné čipování psů na celém území České republiky, jako pozitivní?
 - Ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Ne

4. Kde vidíte zásadní nedostatky současné právní úpravy týkající se ochrany zvířat?
 -
 -
 -

VEŘEJNÁ SPRÁVA

1. Vnímáte spolupráci mezi městem a útulkem jako uspokojivou?
 - Ano
 - Spíše ano

- Spíše ne
- Ne

2. Snažíte se podporovat útulky i jinými způsoby než jen finančně?

- Ano
- Ne

3. Vnímáte roli veřejné správy v oblasti ochrany zvířat jako dostačující?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

4. Napadá Vás způsob, jak by se mohla veřejná správa více angažovat v této problematice?

.....

.....

.....